

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Ammatillinen koulutus muutoksessa

Opiskelijan sitouttaminen ammattialalle

Jarna Rask

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ohjelma (210 op)

11/2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jarna Rask	Sivumäärä 43 ja 5 liitesivua
Työn nimi Ammatillinen koulutus muutoksessa - opiskelijoiden sitouttaminen ammattialalle	
Ohjaava opettaja Hanna Kiuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Salon seudun ammattiopisto, Susanna Löf	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä tutkittiin ja selvitettiin, miten tulevaisuudessa varmistetaan opiskelijoiden sitoutuminen opintoihin ja yhteisöllisyyden tunne tulevan ammatillisen koulutuksen lakiuudistuksen myötä. Työn tilaajana oli Salon seudun ammattiopisto ja pedagoginen johtaja Susanna Löf. Salon seudun ammattiopisto on seudun suurin ammatillinen oppilaitos, joka tarjoaa ammatillisen osaamisen polkuja aikuisille ja nuorille sekä osaamisen kehittämisvälineitä työyhteisöille.</p> <p>Hallituksen kärkihanke, ammatillinen reformi, yhdistää ammatillisen koulutuksen lait yhdeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Jatkossa opiskelijat voivat myös hakeutua opiskelemaan joustavan haun kautta. Tulevaisuudessa luokkakohtainen opiskelu on enää historiaa ja opiskelijat kulkevat omaa opintopolkuaan oman osaamisensa mukaan. Ammatillinen lakiuudistus pakottaa Salon seudun ammattiopistoa miettimään uusia toimintatapoja- ja malleja.</p> <p>Opinnäytetyössä etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiin: Mitä alalle sitouttaminen on Salon seudun ammattiopistossa ja miten jatkossa turvataan opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunne ammatillisen reformin myötä? Aikaisemmin käytetyille ryhmäytymisen keinoille on kehitettävä uusia keinoja ja tapoja varmistaa opiskelijoiden sitoutuminen.</p> <p>Kehittämistyön menetelminä käytettiin ideointipajaa, ideariihettä, havainnointia ja kyselyä. Aineistoa kerättiin kevään 2017 aikana. Ideointipaja toteutettiin Salon seudun ammattiopiston henkilökunnasta koostuvalle asiantuntijaryhmälle. Ideariihellä kerättiin aineistoa muiden oppilaitosten asiantuntijoilta. Salon seudun ammattiopiston opiskelijoilta kerättiin tietoa kyselyn ja havainnoinnin avulla ryhmäytymisestä ja yhteisöllisyydestä heidän omista opiskeluryhmistään.</p> <p>Tutkimustyön tuloksia hyödyntäen syntyi opiskelijoiden alalle sitouttamiseksi tulevaisuudessa käytettävä alauttamisen malli. Alauttamisen malli sisältää eri kokonaisuuksia, jotka yhteistyössä toteuttavat jatkossa opiskelijan alalle sitoutumisen.</p>	
Asiasanat uudistukset, ammatillinen koulutus, sitouttaminen, ryhmäytyminen, toimintakulttuuri	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in civic Activities and Youth Work, Bachelor`Degree

ABSTRACT

Author Jarna Rask	Number of Pages 43 and 5 annex pages
Title Vocational education in change, engaging the student to the line of trade	
Supervisor Hanna Kiuru	
Subscriber and/or Mentor Vocational College Salo, Pedagogical Director Susanna Löf	
Abstract <p>This thesis investigated and clarified how future students' commitment to studies and the sense of community will be ensured through the reform of the vocational education system. The contract was attended by Salo Vocational College and Pedagogical Director Susanna Löf. The Salo Regional Vocational College is the largest vocational institute in the region offering vocational skills trails for adults and young people and skills development tools for work communities.</p> <p>Government leadership project of the professional reform combines vocational education and training laws into a single law, with a key focus on competence based and customer orientation. In the future, students can also apply by flexible search. In the future, classroom studies become history and students pass their own study path according to their own competence. Professional reform law forces Salo's Vocational College to think about new ways and models of working.</p> <p>The thesis sought answers to the research questions: What is the commitment to the field at the Salo Vocational College and How will the students feel the communality in the future with professional reform? New methods and ways of assuring the student engagement must be developed for the means of grouping used earlier.</p> <p>The development methods used were the creation workshop, brainstorming, observation and questionnaire. The material was collected during spring 2017. The Creation workshop event was carried out for a group of experts from Salo Regional Vocational College staff. Materials were collected from experts from other educational institutes in brainstorming. Information from the students of the Salo Regional Vocational College was collected through the questionnaire and observation about grouping and communion with their own study groups.</p> <p>Using the results of the research work, a model to commit students to a vocational field in the future was introduced. The model to commit students to a vocational field includes various entireties that will cooperate in future to commit the student to the field.</p>	
Keywords reforms, occupational education, committing someone, grouping, operational culture	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 CASE: SALON SEUDUN AMMATTIOPISTO MUUTOKSESSA	8
3 TIETOPERUSTA	11
3.1 Ryhmytyminen ja ryhmä	11
3.2 Ammatillisen koulutuksen reformi ja sen vaikuttaminen	16
3.3 Opettajan rooli opiskelijoiden opinnoissa	17
3.4 Yhteistoiminnallinen oppiminen	18
3.5 Toimintakulttuuri	19
3.6 Opiskelijan sitouttaminen ammattialalle	20
4 KEHITTÄMISTYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT	21
4.1 Yhteisölliset ideointimenetelmät	22
4.2 Ideointipaja	23
4.3 Opiskelijoille toteutetut menetelmät	25
4.4 Havainnointi ja osallistujien ideoinnin taltiointi	27
4.5 Aineiston analysointimenetelmät	28
5 TULOKSET JA ANALYSOINTI	29
5.1 Opiskelijoiden tunteet ryhmytymisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä	30
5.2 Alauttaminen työkaluna opiskelijan sitouttamisessa alaan	32
5.3 Yhteisöllisyyden tunteen saavuttaminen	33
6 KONKREETTISEN TUOTOKSEN ESITTELY	34
6.1 Starttipaketti ja -päivät apuna opiskelijoiden sitouttamiseksi alaan	35
6.2 Ammattialan ja työelämän yhteistyössä toteutettava alaan sitouttaminen	35
6.3 Opettajan rooli ja ohjaus ja tuki	36
7 LOPUKSI	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Ammatillisen koulutuksen rakenteisiin on tulossa merkittäviä ja pysyviä muutoksia. Lähtökohtana ovat valtiontalouden ongelmat, jotka ovat johtaneet tarpeeseen leikata myös ammatillisen koulutuksen kustannuksia. Tarvittavia leikkauksia toteutetaan suunnitellusti vuosien 2016 – 2018 välisenä aikana. Valtakunnallisesti ammatillisesta koulutuksesta leikkausten määrä on yhteensä lähes 250 miljoonaa euroa. (Salon seudun koulutuskuntayhtymä 2017.) Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistetaan ammatillista koulutusta koskeva toimintalainsäädäntö. Nykyiset lait yhdistetään yhdeksi uudeksi laiksi, jonka lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Opiskelijoiden oppimista työpaikoilla lisätään ja opiskelijoille suunnitellaan henkilökohtaisia opintopolkuja. Opiskelemaan voi jatkossa hakeutua joustavan haun kautta, eli yhden valtakunnallisen hakupäivän sijaan haku koulutuksiin on avoinna ympäri vuoden. Ammatillista koulutusta on välttämätöntä uudistaa, sillä jatkossa koulutukseen on käytössä vähemmän rahaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.) Nämä suuret muutokset näkyvät ammattiopistossa myös organisaatiomuutoksina ja työn uudelleen järjestelyinä. Muutokset vaikuttavat koko henkilöstön työskentelyyn. Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen tulee tulevaisuudessa olemaan tärkeä osa toimintakulttuuria.

Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen. Opiskelijat eivät jatkossa opiskele koko opiskeluaikaansa saman ryhmän kanssa, vaan jokaiselle opiskelijalle suunnitellaan oma henkilökohtainen opintopolku. Luokakohtainen opiskelutyyli on enää historiaa ja opiskelijat jatkossa osallistuvat eri opetukseen oman tarpeensa ja osaamisensa mukaan. (Salonjokilaakso 2017.)

Olen työskennellyt ohjaajana ammattiopistossa useamman vuoden. Tällä hetkellä työskentelen kehittämistoiminnassa ja saan hankkeiden kautta olla mukana omalta osaltani kehittämässä ammatillista peruskoulutusta paikallisella tasolla. Olen saanut tutustua eri aloihin ja tehnyt paljon yhteistyötä eri alojen opettajien ja ohjaushenkilöstön kanssa, sekä ohjannut monia opiskelijoita opintojen etenemisessä. Kiinnostukseksi opiskelijoiden ryhmäytymiseen ja opintoihin sitoutumiseen on kasvanut tulevan

ammattillisen koulutuksen uudistuksen myötä. Uudistus tuo omat haasteensa opiskelijoiden ryhmäytymiseen. Uskon, että opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunne ja onnistunut ryhmäytyminen estävät syrjäytymistä, edesauttavat opintojen etenemistä ja tutkinnon loppuunsaattamista.

Opinnäytetyöni tilaajani Salon seudun ammattiopiston pedagoginen johtaja Susanna Löf toi esille huolen opiskelijoiden sitoutumisen opintoihin jatkossa. Tulevaisuudessa emme voi enää puhua ryhmäytymisestä, koska ryhmäkohtaista opiskelua ei tule olemaan. Meidän tulee ryhmäyttää opiskelija alalle ja oman alan rakennukseen, jossa opetus toteutetaan, sekä sen toimintakulttuuriin. Suurin osa opiskelijoista tulee tulevaisuudessakin oppilaitokseen edelleen kerran vuodessa valtakunnallisen yhteishaun kautta. Lisäksi opiskelijat voivat hakeutua koulutukseen joustavan haun kautta. Joustavan haun kautta tulevien opiskelijoiden opintoihin sitouttamiseksi on olemassa starttipäivät. (Löf 2017.) Starttipäiviä on suunniteltu jatkossa pidettäväksi neljä kertaa vuodessa. Starttipäivien vetovastuu on opiskelijahuoltoryhmällä, johon kuuluvat alojen opinto-ohjaajat, erityisopettajat, terveydenhoitajat, kuraattorit sekä oppilaitoksen psykologi. Starttipäivien ohjelma koostuu koulutusalan johtajan terveisistä, opiskelijahuoltoryhmän esittäytymisestä eli tarjolla olevien tuen ja ohjauksen vaihtoehtoista, erityisopettajan teettämistä opiskeluvalmiuksien testeistä, sekä tietoteknisten ohjelmien vastuuhenkilön ohjeistuksista digitaalisiin oppimisympäristöihin. (Hyvinvointisuunnitelma 2017.)

Tässä opinnäytetyössä keskityn tutkimaan, miten varmistetaan opiskelijan sitoutuminen opiskeltavaan alaan Salon seudun ammattiopistossa. Miten jatkossa yksittäinen opiskelija kiinnittyy opintoihin, kun opintojen aloitus on jatkuvaa. Pitkään on opiskelijoiden sitouttamiseksi käytetty erilaisia ryhmäyttämisen ja ryhmäytymisen keinoja. Näitä keinoja tullaan tulevaisuudessakin käyttämään ammattiopistossa opiskelijoiden aloituksissa ja erilaisissa tempauksissa ja tapahtumissa. Ryhmäyttämisen keinot eivät kuitenkaan yksistään tule riittämään opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden ryhmäytymisen tunteen saavuttamiseksi. Opiskelijat tulevat tarvitsemaan paljon tukea ja ohjausta yksilöllisten polkujen suunnittelussa ja toteutuksessa. He tarvitsevat tuekseen yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto tarkoittaa toimintakulttuuria ja toimenpiteitä, jolla edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuuta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteutetaan yhteistyössä opetuksen ja opiskelijahuollon työryhmän kanssa. (Hyvinvointisuunnitelma 2017.) Yhteisöllinen opiskeluhoolto on reformin tuoma uudistus Salon ammattiopistossa ja joka ei ole vielä aktiivisessa toiminnassa. Yhteisöllinen opiskeluhoolto tarvitsee tuekseen opettajien toimintakulttuurin muutoksen, johon toivottavasti myös alalle sitouttaminen antaa työkaluja. Tutkimuskysymykseni ovat, mitä alalle sitouttaminen on Salon seudun ammattiopistossa? Miten jatkossa turvataan opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunne ammatillisen reformin myötä? Kehittämistyössäni olen käyttänyt menetelminä ideariihä, kyselyä, työpajaa ja havainnointia. Työni konkreettinen tuotos on malli alaan sitouttamisesta, jota voidaan hyödyntää jokaiselle alalle Salon seudun ammattiopistossa.

Esittelen työssäni ensin tilaajani Salon seudun ammattiopiston, jonka jälkeen kerron tutkimukseni tietoperustaa ja avaan siinä käyttämiäni käsitteitä. Käyn läpi tutkimuksessa käyttämäni menetelmät ja analysoin kehittämistyön tulokset teemoittain. Lopuksi esittelen konkreettisen työni tuloksen.

2 CASE: SALON SEUDUN AMMATTIOPISTO MUUTOKSESSA

Opinnäytetyöni tilaaja on Salon seudun ammattiopisto. Salon seudun ammattiopisto on seudun suurin ammatillinen oppilaitos, joka tarjoaa ammatillisen osaamisen polkuja aikuisille ja nuorille sekä osaamisen kehittämisvälineitä työyhteisöille. Opiskelijat ovat peruskoulunsa päättäneitä nuoria, aikuisia, yrittäjiä ja yritystoimintaa suunnittelevia. Koulutukseen hakeutuu työssä olevia, työttömiä, ensimmäistä ammatillista tutkintoaan suorittavia, alan vaihtajia, osaamistaan täydentäviä, omaa työtään kehittäviä sekä kielitaitoaan ja työelämävalmiuksiaan vahvistavia. Salon seudun ammattiopiston tavoitteena on tarjota osaamista työelämän tarpeisiin. Työelämä on vahvasti mukana opiskelijan opinnoissa koko tutkinnonsuorituksen aikana. Opiskelijalla on mahdollisuus valita 53 eri tutkinnosta, tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijoita on tällä hetkellä noin 2400. Ammattiopiston tutkinnot ovat vahvasti painottuneet työelämän vaativiin käytännön työtehtäviin ja harjoituksiin, joita oppilaitoksessa opskeltava valmistava koulutus osaltaan tukee. (Studentum 2017.)

Salon seudun ammattiopiston ensisijainen tehtävä vuoden 2017 aikana on mukauttaa toiminta vastaamaan niin tulevan ammatillisen koulutuksen reformin toiminnallisia vaatimuksia kuin pieneneviä määrärahojakin. Reformin tuo mukanaan suuria toiminnallisia muutoksia. Tulevaisuudessa opiskelijoilla on yksi tutkinnonsuoritustapa, joka perustuu työpaikalla suoritettaviin näyttöihin. Opiskelija voi hakeutua opiskelemaan jatkossa ympäri vuoden joustavan haun kautta. Työpaikolla oppiminen tulee olemaan isomassa roolissa opiskelijan opinnoissa ja osaamisen hankinnassa. Henkilökohtaisten polkujen suunnittelu, osaamisen tunnistamisen- ja tunnustamisen merkitys kasvaa. Rahoitus muuttuu opiskelijamääräperusteisesta entistä suuremmin suorite- ja tulosperusteiseksi. Erityisen haasteelliseksi muutosten toteuttamisen tekee se, että ammatillisen koulutuksen rahoitus- ja toimintalainsäädäntöä ollaan muuttamassa vasta suurten rahoitusleikkausten toteuduttua. Tarkoitus on, että uusi lainsäädäntö valmistellaan tulevaksi voimaan vuoden 2018 alusta. Tilanteen vaativuutta lisää se, että samanaikaisesti on kyettävä kasvattamaan tukea opiskelijoille niin, että opintojen

keskeyttämisaste saadaan pienenemään ja opiskelijoiden tutkinnot suoritettua loppuun. Salon seutukunnan työllisyystilanne jatkuu haasteellisena. Tarve ammatilliselle koulutukselle on suuri. (Salon seudun koulutuskuntayhtymä 2017.)

Oppilaitoksemme pedagoginen johtaja Susanna Löf, Salon paikallisessa lehdessä kertoo tunnelmia uudistuvasta ammattiopistosta. Tulevaisuudessa eri ammattien rajat häilyvät ja työntekijä voi tarvita useiden alojen osaamista. Työelämän tarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin joustavalla tutkintorakenteella ja monipuolisella opetustarjonnalla. Työelämän muutosten lisäksi opetus ja oppiminen ovat murroksessa. Opiskelijaa ei enää ajatella passiivisena kuuntelijana vaan aktiivisena toimijana. Perinteisiä luento-opetuksia vähennetään ja tilalle tulee erilaisia opetustapoja kuten esimerkiksi tiimioppiminen, verkko-oppiminen, ja työvaltainen oppiminen. Oppimista tapahtuu kaikkialla, eikä se ole sidonnaista oppitunneille. On kysymys siitä, miten osaaminen saadaan näkyväksi erilaisin keinoin. (Salonjokilaakso, 2017.)

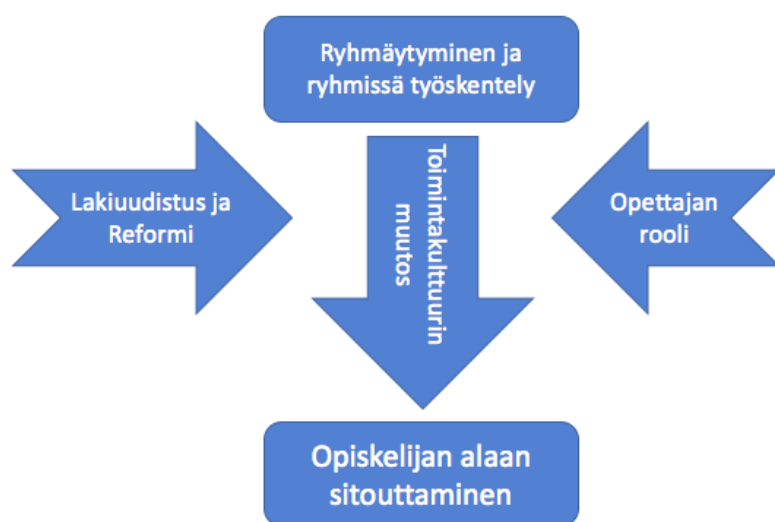
Ammattiliitto Superin asiantuntija Soili Nevala kertoo liiton jäsenlehden artikkelissa ajatuksiaan ammatillisen reformin tuomista muutoksista. ”Helpottaa työelämää, kun kaikilla on sama tapa opiskella. Näiden uudistusten myötä voidaan työpaikoilla toteuttaa tavoitteellista, yksilöllistä oppimista. Työpaikoilla lisääntyvä oppiminen on liiton kannalta tärkeä asia, mutta myös hyvin vastuullinen tehtävä.” Nevalan mukaan opettajien rooli muuttuu valmentajan suuntaan. Uudistuksen myötä myös määrärahat pienenevät ja opettajia vähennetään. Miten opettajilla jää aikaa uuden tehtävän toteutukseen? Samaisessa artikkelissa asiantuntija Elina Ottelakin suhtautuu myös positiivisesti uudistukseen, mutta peräänkuuluttaa kuitenkin oppilaitoksen vastuuta opiskelijasta. Opettajat ja oppilaitos tulisi saada mukaan työpaikoille vahvistamaan opetustilanteita, ettei työpaikat jää ohjaustilanteissa yksin. Työpaikalle tulevalla opiskelijalla tulee olla teoreettinen tieto hallussaan tullessaan työpaikoille. Jos tätä tietoa ei ole, ei voida olettaa, että työpaikat opettavat opiskelijalle teoriapohjan. (Super 9/2017, 50-51.)

Salon seudun ammattiopiston visualistiopiskelijoiden opettaja Johanna Rintanen tiivistää ammatillisen reformin tuomat uudistukset käytäntöön. Rintasen ajatukset muutoksista koskevat koko Salon seudun ammattiopistoa, eikä vain henkilökuntaa. Opet-

taja toimii oppimisprosessin valmentajana, prosessin omistajuus annetaan oppijalle, jolloin vastuu oppimisesta siirtyy oppijalle. Työssäoppiminen toteutuu enemmän yksilön omana polkuna ja tarpeiden mukaan. Kokeita ja tenttejä ei Rintasen mukaan enää käytettäisi osaamisen mittareina, vaan osaamisen taso voidaan arvioida työtä tekemällä, videoiden kautta ja työnäytteiden kuvien perusteella. Osaaminen hankitaan tekemällä aitoja työtehtäviä esim. asiakastöitä tai työssä oppimalla. Teoriaosaaminen tulee tekemisen kautta ja tulee samalla opiskeltua ammattitöiden kautta. Opiskelija vastuutetaan ja sitoutetaan itse hankkimaan tietoa ja taitoa, koska hänen tulee pystyä toimimaan myös työelämässä. Asiakastöissä voidaan hyödyntää tiimioppimisen ja projektioppimisen mallia, jossa hyödynnetään tiimin erilaista osaamista ja vahvuuksia. Yhdessä tiimi voi iloita saavutuksista, oppia toinen toisiltaan ja päästä vaikeuksien kautta maaliin, mutta yhdessä tekemällä, toinen toisiaan tukien. (Amisuudistuu 2017.)

3 TIETOPERUSTA

Tietoperustassani olen käsitellyt opinnäytetyöni keskeisempiä käsitteitä ja termejä. Ryhmäytyminen on jatkossakin käsite, joka tulee olemaan alaan sitoutumisen taustalla. Ryhmäytyminen, ryhmän vaikutus, ammatillinen lakiuudistus ja opettajan rooli ovat merkittävässä asemassa toimintakulttuurin muutoksessa ja opiskelijan onnistuneessa sitouttamisessa alaan.

Kuvio 1. Kuvio kertoo miten tietopohja rakentuu opinnäytetyössäni.

3.1 Ryhmäytyminen ja ryhmä

Ryhmäyttämällä tarkoitetaan prosessia, jossa ryhmän jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta, luottamusta, viihtymistä ja tuntemista kehitetään ja tuetaan tietoisesti. Ryhmäytymisprosessin tarkoituksena on edistää toisten tuntemista niin, että ryhmän jäsen tuntee olonsa ryhmässä mukavaksi ja turvalliseksi, hän tuntee voivansa vapaasti viihtyä ja ilmaista mielipiteitään, yrittää ja välillä erehtyäkin. Näin ollen ryhmäytyminen on edellytys myös kannustavan oppimisympäristön syntymiselle. (Koulurauhaa 2017.) Toimintaa, jolla vaikutetaan tietoisesti ryhmän toimintakykyyn, kutsutaan ryhmäytymiseksi (Ryhmäilmiö 2015, 26).

Ryhmäytämisen prosessissa on oleellista ryhmän jäsenten keskinäinen tunteminen, vuorovaikutus, luottamus ja viihtyminen. Ryhmäytyminen alkaa siitä, kun ryhmän jäsenet oppivat tuntemaan toisensa mahdollisimman hyvin. Toisten nimien tunteminen ei kuitenkaan riitä; prosessi vie aikaa ja tähtää luottamuksellisen ilmapiirin ja todellisen yhteistoiminnan aikaansaamiseen. Hyvin ryhmäytynyt luokka edistää omaa oppimistaan ja ehkäisee syrjäytymistä. Ilman hyvää yhteishenkeä, ei synny luottamuksen ilmapiiriä. (MAST 2017.)

Hyvin toimivalla ryhmällä on pyrkimys keskittyä oman ryhmänsä toimintaan. Tällöin ryhmä ei keskity suoritukseen toimintaa tai ryhmän jäsenten arviointiin. Ryhmän yhteinen missio on edistää ryhmän toimintaa, ja tätä kutsutaan jatkuvaksi ryhmäytämiseksi. Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän toimintakykyä, parantaa sen ilmapiiriä ja lisää turvallisuuden tunnetta ryhmässä. Helpoin tapa hoitaa tätä on säännölliset ryhmätapaamiset. Jos oppilaitoksessa kaikki noudattavat samaa kaavaa tapaamisissa, tekee se myös ohjaajien ja opettajien vaihtumisesta helpompaa. Ryhmää rakentavat tapaamiset vapauttavat aikaa ja energiaa ryhmän oppitunneilta. Kun opiskelijat tietävät, että heille on varattu aikaa, heitä askarruttaviin kysymyksiin ja ajatuksiin, niitä ei tarvitse murehtia jatkuvasti. Säännölliset ryhmätapaamiset osallistavat myös ryhmän hiljaisemmat opiskelijat mukaan ja opettavat äänekkäimmät kuuntelemaan muita. Sosiaaliset taidot saavat vahvistusta ja palvelevat myös jatkossa työelämässä. (Ryhmäilmiö 2015, 12.) Morton Deutschin teorian mukaan, kun ihmiset ovat riippuvaisia toisistaan ja tuntevat hyötyvänsä toisesta, he haluavat antaa vahvuutensa ryhmän käyttöön ja tekevät ryhmän puolesta parastaan. (Repo-Kaarento 2010, 85). Ryhmäytymisen tulisi olla jatkuvaa ja uudenaikaisilla menetelmillä voimme turvata opiskelijoiden jatkuvan yhteisöllisyyden tunteen.

Ensimmäisten päivien aikana opiskelijat etsivät ns. varmuusrakoa ryhmässä ja eivät halua antaa itsestään mitään negatiivista esille. He käyttäytyvät parhaiten, työskentelevät innokkaasti ja tekevät mitä opettaja toivoo. Se miten opettaja ottaa tämän ryhmän toiminnan alun vastaan luo pohjan ryhmän tulevaisuudelle. Ryhmän toiminnan alku on kehitykselle tärkeää, mennäänkö suoraan muodollisiin rutiineihin ja välinpitämättömiin suhteisiin ryhmässä tai tunteviin ja toisiaan tukeviin suhteisiin ryhmässä. Opettajalla on merkittävä vaikutus johdattaa ryhmä positiiviseen sitoutumi-

seen ja saada aikaa psykologinen jäsenyys ryhmässä. (Schmuck & Schmuck 2001,53.)

Ryhmä: On joukko ihmisiä, jossa jäsenet tunnistavat toiset ryhmänsä jäsenet ja kokevat kuuluvansa ryhmään. Tunne ryhmään kuulumisesta on jokaiselle tärkeää. Onnistuneet kokemukset ryhmässä voivat olla positiivisia vaikuttajia elämässä. Ryhmähengen luominen on tärkeää ja keskinäinen luottamus on sen peruspilari. Koulumaailmassa korostetaan yksilön suoriutumista, kuitenkin rinnalla tulisi muistaa myös yhteisöllisyyden voiman ja arvojen selkeä ja aiempaa korostetumpi mukaanotto. (Koulu rauhaa 2017.)

Bruce Tuckman on jakanut ryhmän muodostumisen viiteen kehitysvaiheeseen:

Muodostuminen (forming)

Kuohunta (stroming)

Säännöistä sopiminen (norming)

Työskenteleminen (performing)

Päättyminen (adjourning)

(Repo-Kaarento 2010, 70.)

Muodostuminen: Ryhmä on hämmentynyt ja arka. (Repo-Kaarento 2010, 70). Tässä vaiheessa ryhmä luo yhteisiä uskomuksia, määrittelee toimintaansa ja muokkaa toimintatapoja. Ryhmä on vasta joukko ihmisiä, jossa jokainen hakee omaa paikkaansa ja rooliaan. Tässä vaiheessa on ryhmänvetäjällä mahdollisuus hyvän ja toimivan yhteisöllisyyden edellytysten luomiseen. Muodostusvaiheen tehtävänä on viritellä ryhmä kohti toiminnan tavoitetta. (Salovaara & Honkanen 2012, 74.) Ryhmä on hyvin riippuvainen ryhmän ohjaajasta ja siksi kehitysvaihetta voidaan kutsua riippuvaiseksi vaiheeksi. Muodostusvaiheessa on hyvä keskittyä harjoitteisiin ja tehtäviin, jossa jaetaan opiskelijoille rooleja. Rooleja on hyvä vaihtaa välillä. Opiskelijat harjoittelevat myös asioiden puheeksi ottoa, joka voi olla vaikeakin. (Haapanimi & Raina 2014, 145.)

Kuohunta: Kun ryhmä on jo hieman tutustunut, useimmiten ryhmä käy läpi jonkin kriisin. Kriisivaihe on kuitenkin tärkeä kehitysvaihe, jotta opiskelijat sitoutuvat yhteiseen tekemiseen ja pelisääntöihin. Kriisivaihe on sidoksissa uuden oppimiseen. Opiskeluryhmissä tämä tarkoittaa auttamista ja yhteisen ilmapiirin vaalimista. (Repo-Kaarento 2010, 71.) Ryhmä selvittää tarittaessa konfliktejaan tarvittaessa ryhmänohjaajan avulla (Haapaniemi & Raina 2014, 146).

Säännöistä sopiminen: Kun ryhmän jäsenet tuntevat jo toisensa paremmin ja ovat käyneet kuohunta vaiheen läpi, he ovat itse jo motivoituneita rakentamaan ryhmälle toimivat pelisäännöt. Ryhmän sääntöihin voidaan palata työskentelyn kuluessa, ja arvioida palvelevatko säännöt sellaisenaan, vai kaipaavatko tarkennusta. (Repo-Kaarento 2010, 71.) Konfliktien selvitettyä ryhmän koheesio lisääntyy ja siirtyminen yhdenmukaisuuden vaiheeseen on mahdollista. Ryhmän yhteistyö perustuu luottamukseen ja turvallisuuteen. (Haapaniemi & Raina 2014, 146.)

Työskenteleminen: vaiheen tehtävänä on ryhmän oppiminen ja työskenteleminen. Ryhmän ohjaaja voi edistää oppimista antamalla palautetta. Palautetta voidaan antaa opiskeltavasta asiasta tai siitä, miten kukin opiskelija etenee opinnoissaan. (Repo-Kaarento 2010, 74.) Hyvin toimiva ryhmä on organismi, jonka eri osat eli yksilöt tuntevat yhteisen tavoitteen, käyttävät kaikkien osaamista yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. (Haapaniemi & Raina 2014, 147).

Päättyminen: ryhmän lopettamisvaihetta ei voida jättää huomioimatta. Tähän vaiheeseen liittyy tunteita, joita on hyvä käydä ryhmän kanssa myös läpi. (Haapaniemi & Raina 2014, 147.) Oppimisen kannalta arviointi keskustelu on hedelmällistä, ja kehittää opiskelijoiden taitoja oppimisessa (Repo-Kaarento 2010, 74). Ryhmäprosessien jälkeiset keskustelut työskentelyä ryhmissä jatkossa.

Oppilasryhmissä prosessi harvoin etenee teorian mallin mukaisesti ja ryhmässä voi ilmetä useiden vaiheita yhtä aikaa (Haapaniemi & Raina 2014, 147). Kaikki opiskelijaryhmät kehittyvät ja rakentuvat erilaisten vaiheiden kautta. Ryhmän ohjaajankin on hyvä tiedostaa ryhmän eri vaiheet. Ryhmä toimii eri tavoin eri ryhmänmuodostusvaiheessa. Ryhmän rakentaminen on käsityötaitoa, joka on kuitenkin opittavissa. Ryh-

män muodostumisen tärkein vaihe on aloitus. (Ryhmäilmiö 2015, 26.) Antti Kivijärvi toteaa tutkimuksessaan, että ryhmien muodostumisten välillä on isoja eroja. Hänen mukaansa avoin keskusteleva vuorovaikutus auttaa purkamaan näitä eroja. (Kiilakoski 2014, 133.) Tärkeintä on pitää ryhmä kiinni perustehtävässään. Prosessit kyllä pitävät huolen itsestään (Haapaniemi & Raina 2014, 147).

Opiskeluun liittyvää tehtävää yhdessä työstävä opiskelijaryhmä ei ole sama asia, kuin hyvin toimiva tiimi. Opiskelijaryhmä voi työskennellä yhdessä, mutta on mahdollista, että opiskelijat työstävät yksinään jotakin tehtävänosaa. Tehtävä voidaan saattaa valmiiksi ilman keskustelua ja toisinaan ryhmätyöhön varattu aika kuluu opiskelijoiden välisiin henkilökohtaisiin konflikteihin. Tehokkaan tiimin jäsenet työskentelevät aina yhdessä, ei aina fyysisesti samassa paikassa, mutta jokainen tietää kuka tekee mitä. Jäsenet ottavat erilaisia rooleja ja vastuuta, auttavat toinen toisiaan mahdollisimman suurissa määrin, ratkovat erimielisyyksiä sopuisasti eivätkä anna henkilökohtaisten asioiden häiritä tiimin toimintaa. Ryhmä on usein yhtä suuri tai pienempi kuin sen osien summa; tiimissä saavutetaan aina jotakin suurempaa. Työnantajien kyse-lyssä ryhmätyöskentelytaidot sekä viestintätaidot ovat niiden ominaisuuksien luette- lon kärjessä, joita he haluaisivat nähdä enemmän uusissa työntekijöissä. (Oakley, Felder, Brent & Elhajj 2004, 13.)

Tulevaisuudessa opiskelija ei kuitenkaan enää kulje saman ryhmän mukana koko opintojensa ajan. Ryhmän muodostamisen vaiheet on kuitenkin hyvä nostaa esille, kun puhutaan oppilaitoksesta ympäristönä. Ryhmämuotoinen opiskelu on jatkossa kuitenkin mahdotonta, kun jokainen opiskelija kulkee oman osaamisensa mukaan ja opiskelijat tulevat sisään opiskelijoiksi joustavan haun kautta ja ympäri vuoden. Ryh- miä kuitenkin muodostetaan alan opiskelukavereiden kesken, asiakasprojekteja- ja ryhmätöitä tehden. Ryhmän muodostumisen vaiheet ja ryhmädynamiikka ovat tärkei- tä asioita jatkossa, jotka vaikuttavat opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunteeseen oppi- laitoksessa ja opiskeluun.

3.2 Ammatillisen koulutuksen reformi ja sen vaikuttaminen

Ammatillisen koulutuksen reformi on yksi hallituksen kärkihankkeista vuonna 2018. Siinä uudistetaan ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintaprosesseja, tutkintojärjestelmää ja järjestäjä rakenteita. Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistetään uudeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Lisäksi lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja sekä puretaan sääntelyä. Ammatillista koulutusta on välttämätöntä uudistaa, koska tulevaisuuden työelämässä tarvitaan uudenlaista osaamista ja ammattitaitoa. Uudistumista edellyttää myös se, että koulutukseen on käytettävissä aiempaa vähemmän rahaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a). Ammatillisen reformin prosessi kuviona auttaa näkemään uudistuksen kokonaisuuden (Liite 1.)

Uudessa rahoitusmallissa rahaa oppilaitokselle tuovat opiskelijan suoritettut tutkinnot ja tutkinnon osat, mikä kannustaa oppilaitosta pitämään huolta jokaisesta opiskelijasta ja siitä, että heidän osaamisensa kehittyy suunnitellulla tavalla. Jokaiselle nuorelle laaditaan opintojen suorittamiseksi henkilökohtainen osaamisen suunnitelma eli HOKS. Suunnitelmassa sovitaan juuri hänelle sopivimmasta tavasta opiskella ja saada tukea ja ohjausta opintojen aikana. Yksilölliset opintopolut motivoivat nuorta, koska hän opiskelee ja oppii ainoastaan häneltä puuttuvan osaamisen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b.)

Henkilökohtaistaminen tulee jatkossa koskemaan kaikkia ammatillista tutkintoa tai tutkinnon osaa suorittavia. Jatkossa opintopolku on yksilöllinen ja jokaisen opiskelijan HOKS:ssa selvitetään ja tunnustetaan opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen ja suunnitellaan, millaista osaamista opiskelija tarvitsee sekä miten osaamista hankitaan eri oppimisympäristöissä. Samalla suunnitellaan tarvittavat tukitoimet. Koulutuksessa keskitytään puuttuvan osaamisen hankkimiseen. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on säädetty koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b.)

Ammatillisen koulutuksen reformi on mittakaavaltaan suurin koulutusuudistus kahden vuosikymmeneen. Uudistus mahdollistaa valmiudet vastata joustavammin työelämän muuttuviin koulutustarpeisiin. Reformin myötä vähenee opiskelijoiden koulutuksen keskeyttämiset ja se ehkäisee nuorten syrjäytymistä. Yksilölliset opintopolut ja tiiviimpi yhteistyö työelämän kanssa lisäävät koulutuksen vaikuttavuutta ja vahvistavat opiskelijoiden työllistymistä. Reformi on tehty valtavien taloudellisten leikkausten valossa, mutta se on pakollinen, tarpeellinen ja vahvistaa suomalaista ammattiosaaamista, opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen toteaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017c.) Oppilaskunta kannattaa ottaa mukaan tuomaan opiskelijan näkökulmia reformin tuomista onnistumisista ja epäkohdista. Sakki ry:n puheenjohtaja Jasmina Khabbal haluaa muistuttaa, että yhteisöllisyyttä on tuettava, sillä se ehkäisee syrjäytymistä. Vaikka reformissa korostuu opiskelijoiden yksilöllisyys, ei pidä kuitenkaan unohtaa yhteisöllisyyttä, sillä kukaan ei halua opiskella yksin. (Reformin tuki 2017.)

3.3 Opettajan rooli opiskelijoiden opinnoissa

On sanottu, että opettajan työ on yksi mahdottomimmista ammateista. Opettaja on oman alansa asiantuntija, mutta hänellä on myös monta muuta roolia. Hän on ohjaaja, kannustaja ja haastaja, hän on osaltaan vastuussa siitä, että ryhmään syntyy oppimiselle suotuisa ilmapiiri. (Repo-Kaarento 2010, 69.) Opettaja ohjaa ryhmäntoimintaa. Opettajalta odotetaan kouluttamistaitoa, eikä niinkään ryhmädynamiikan hoitoa. (Niemistö 2004, 67.) Kuitenkin oppimisen kannalta kaikkein tärkeintä on oppilaiden ja opettajan välinen vuorovaikutus. Opettajan keskeisimmät ammattitaidon osaamisalueet opettajakouluttajien Christer Stensmo (2000) ja Johan Steinbergin (2005) mukaan ovat substanssin hallinta, opetusmenetelmällinen eli didaktivinen osaaminen ja opiskelutilanteiden johtamistaito. (Saloviitta 2009, 112.) On osoitettu kuitenkin että, toimiva vuorovaikutus opettajan ja oppilaiden välillä on avain koulussa menestymiseen (Kiilakoski 2014, 136). Opettajan tulee ymmärtää ryhmädynamiikkaa, koska ainakin yksi syy viihtymättömyyteen kouluissa on opettajien heikko tietous ryhmäilmiöistä (Haapaniemi 2014, 23).

Opettajan tulee ottaa huomioon kunkin oppimisympäristön oppimiskulttuuri (Repo-Kaarento 2010, 84). Opettajaus tulee myös muuttumaan reformin myötä. Tämä muutos vaatii vahvasti asennetyötä, kun vastuu opiskelijasta lisääntyy. Opettajan tulisi jatkossa olla joustavampi ja vastata yhä enemmän työelämän tuomiin haasteisiin toteaa ministeri Sanni Grahn-Laasonen. Opettajien osaamisen vahvistamiseen ja tukemiseen on panostettava. (Reformin tuki 2017.) Opettajan rooli on opiskelijan opinnoissa yksi tärkeimmistä, opettaja toimii kannustajana, ohjaajana, ja osaamisen opettajana. Opetusalan ammattijärjestön kanta on myös, että opettajan roolin pitää pysyä vahvana. Opettaja on opiskelijan opinnoissa keskisin toimija, joka ohjaa, vastaa oppimisprosesseista, on vastuussa arvioinneista ja tukee opiskelijaa hänen opintopolullaan. (Jäntti 2017, 15.)

3.4 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Yhteisöllisyys on siis ryhmään kehittyvä ominaisuus. Vuorovaikutuksessa ryhmä pyrkii yhdessä yhteiseen tavoitteeseen (Raina & Haapaniemi 2007, 34.) Kun ryhmällä on yhteinen tavoite, ryhmään syntyy auttavaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnallinen oppiminen on 1970-luvulla syntynyt pedagoginen suuntaus. Se perustuu 1930-1950-luvulla tehtyyn sosiaalipsykologiseen ryhmädynamiikkatutkimukseen. Siinä korostetaan jokaisen ryhmän jäsenen aktiivista osallistumista yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja kilpailu ryhmässä pyritään minimoimaan. Jo 1600-luvulla tšekkiläinen opettaja Johan Amos Comenius hyödynsi oppilaita toistensa opettajina. Yhteistoiminnallisen oppimisen kautta pyritään kehittämään opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja tehostamaan ryhmätyötä. Tämä sitouttaa opiskelijoita työskentelyyn ja lisää motivaatiota. Tunnuspiirteet yhteistoiminnalliselle oppimiselle ovat ryhmän jäsenten positiivinen keskinäisriippuvuus sekä jäsenten yksilöllinen vastuu omasta työskentelystään. (Repo-Kaarento 2010, 33-35.) Yhteistoiminnallisen oppimisen muotoa on oppilaitoksessamme käytetty yhtenä pedagogisena suuntauksena muutamilla aloilla. Alat ovat mukana kiltakoulussa. Toimijat ovat olleet tyytyväisiä ja sillä on todettu olevan positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden oppimiseen ja ryhmäytymiseen. Tiimi- ja vertaisoppimista käytetään Kiltakouluissa, koska ne muistuttavat työelämän toimintatapoja ja ovat tehokkaampia kuin yksilö-oppiminen. Monimuotoiset oppimisen avaintaidot kart-

tuvat opiskelun lomassa. Tiimissä toimiminen, muiden opastaminen ja tiedon siirtäminen- ja dokumentointi vahvistavat työelämätaitoja. (Kiltapeda 2017.)

3.5 Toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri eli koulukulttuuri määrittää pitkälti, millaiselta koulussa toimiminen vaikuttaa. Kulttuuri käsittelee koulussa toimivien ihmisten, aikuisten ja nuorten asemaa, sekä heidän keskinäisiä suhteitaan. Koulukulttuuri heijastelee koulun vallitsevia ja ylläpitämiä arvoja ja normeja, asenteita, perinteitä ja rituaaleja. Jokaisen koulun kulttuuri on yksilöllinen. Keskeistä on määrittää päätehtävä toimimiselle. Onko se arvosanojen jakaminen vai koulu oppivana viihtyisänä yhteisönä ja tilana, jossa kaikkien tulisi kokea olonsa hyväksytyksi. (Kiilakoski, Tomi 2014, 67.)

Koulu on instituutio, jota ei voi muuttaa yksin, eikä se yhteistyössäkään kehittäen aina ole helppoa. Varmaa joka tapauksessa on, että jos tavoitteena on kehittää koulua kasvuyhteisönä tai nuorten toiminnan areenana, ei toiminta onnistu, jos jokainen hoitaa omaa tehtäväänsä yksin ja muista erillään. Nuorisotutkijat Tommi Hoikkala ja Petri Paju tuovat saman asian esiin ja peräänkuuluttavat sitä, että koulun kehittämiseen vaaditaan kaikkia koulussa toimivia henkilöitä. (Kiilakoski 2014, 106.) Tärkeää on peräänkuuluttaa, millä tavalla koulu toimii yhteisönä, ja miten se pystyy ottamaan jäsenet mukaan toimintaan. (Kiilakoski 2014, 142.) Tulevaisuudessa koulukulttuurin ja toimintakulttuurin on muututtava muutoksen mukana, koska sellaisenaan se ei tule taipumaan tulevan reformin tuomiin muutoksiin. Oppilaitosten henkilökunnan yhteistyöllä voidaan vastata näihin muutoksiin.

Nuori viettää suuren osan ajastaan kouluissa ja oppilaitoksissa. Koulujen ja oppilaitosten tuleekin olla yhteisöjä, joissa oppilaat tai opiskelijat, moniammatillinen henkilökunta ja vanhemmat ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskenään ja lähiyhteisön kanssa. Kouluissa ja oppilaitoksissa tarvitaan toimintakulttuurin muutosta. Tarvitaan uusia tapoja toimia ja opettaa. Laadukkaan oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan avulla lisätään yhteisöllisyyttä koulussa ja oppilaitoksessa samalla kun se antaa valmiuksia vaikuttamistoimintaan. Lakiuudistus vaatii ammattilaisia muuttamaan toimintata-

pojaan ja toimintakulttuuriaan. Se vaatii luopumaan opettajakeskeisestä opetuskulttuurista ja kehittämään uusia yhteisöllisiä toimintatapoja kaikkien koulussa toimivien välillä. (Kiilakoski, 2012, 14–15.)

3.6 Opiskelijan sitouttaminen ammattialalle

Opiskelijan sitouttaminen tulee jatkossa toteuttaa ammattialalla. Kyseiselle toiminnalle on Salon seudun ammattiopiston opiskelijahuoltoryhmä kehittänyt termin alauttaminen. Termi alauttaminen on opinnäytetyöni keskeisin termi. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia, mitä alaan sitouttaminen on Salon seudun ammattiopistossa. Alauttaminen on hyvin lähellä ryhmäyttämistä. Opiskelijoita ei voida kuitenkaan enää tulevaisuudessa ryhmäyttää yksittäiseen ryhmään. Opiskelija tulee sitouttaa omaan alaansa ja tätä voimme jatkossa kutsua termillä alauttaminen. Oppilaitoksessa ollaan siirtymässä luokattomaan opiskelukulttuuriin. Alauttaminen koostuu monesta eri kokonaisuudesta. Aluttamiseen vaikuttavat tietoperustassani käsitellyt käsitteet ja termit. Päällimmäisenä haluaisin nostaa opiskelijan turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunteen tärkeyden, tällä uudella alauttamisen mallilla jatkossa tulemme varmistamaan. Tämän tunteen saavuttamiseksi opiskelija tulee tarvitsemaan opinnoissaan tarvittavan tuen, ohjauksen, oman ammattitilpeyden nostamista, opettajan valmennusta, osaamisen ja ohjauksen työssäoppimispaikastaan. Lisäksi opiskelija tarvitsee jonkin paikan tai toimintakulttuurin, johon opiskelija voi kiinnittyä. (Salon seudun ammattiopisto 2017a.)

4 KEHITTÄMISTYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT

Käytän tutkimusmenetelminä opinnäytetyössäni ideariiheä, työpajaa, havainnointia ja kyselyä. Nämä tutkimusmenetelmät tukevat osallistavaa laadullista tutkimustyötäni. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2001, 168.) Opinnäytetyöni tutkimusstrategisena lähestymistapana on toimintatutkimus.

Opinnäytetyön kannalta oli tärkeää saada tuloksia opiskelijoilta, oppilaitoksen omilta asiantuntijoilta, jotka koostuvat henkilökunnasta ja myös muiden oppilaitoksien asiantuntijoilta. Opiskelijoille teetetyissä menetelmissä lähdin liikkeelle siitä, että halusin saada tutkimustietoa, miten he kokevat ryhmäytymisen toimineen ja mikä auttaa heidän mielestään yhteisöllisyyden rakentumisessa. Opiskelijoille ei ollut tarkoituksenmukaista avata termiä alauttaminen, vaan hyödyntää heidän tuloksiaan alauttamisen mallin kehittämisessä. Asiantuntijoiden kanssa toteutetuissa menetelmissä lähtökohta oli erilainen, kun avasin heille tulevaa alauttamista ja ideoin heidän kanssaan yhdessä mitä alauttaminen tulevaisuudessa olisi Salon seudun ammattiopistossa.

Tunnusomaista toimintatutkimukselle on toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus, sekä pyrkimys saavuttaa käytännöllistä hyötyä tutkimuksesta. Toimintatutkimuksen päämääränä ei ole vaan tutkimaan vaan myös toiminnan samanaikainen kehittäminen. Toimintatutkimuksessa teoriaa ja käytäntöä ei nähdä toisistaan erillisinä, vaan saman asian eri puolina. Toimintatutkimuksen lähtökohta on reflektiivinen ajattelu. Sen avulla pyritään uudenlaisen ajattelun ymmärtämiseen. Esimerkiksi kouluissa rutiineiksi muodostuneet käytännöt otetaan tarkasteluun ja mietitään hyvää ja huonoa nykyisessä toiminnassa on ja mitä tulisi kehittää. Reflektiivisyys on keskiössä toimintatutkimuksessa. Toimintaa havainnoidaan, reflektoidaan ja uudelleen suunnitellaan. (Aaltola & Valli 2010, 214-220.)

Osallistava kehittäminen tarjoaa kehittäjälle monia etuja. Yhdessä kehittäminen on antoisaa, koska itse toimijat tuntevat omat haasteensa parhaiten. Kehittäjän mukaan tulo voi saada aikaan ulkopuolisen näkökulman. On helpompi hyväksyä muutoksia,

kun ollut itse mukana kehittämistyössä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 59.) ”Toimintatutkimuksen tarkoituksena on auttaa ihmisiä tutkimaan todellisuutta, jotta sitä voitaisiin muuttaa – Samalla voidaan sanoa, että se myös auttaa ihmisiä muuttamaan todellisuutta, jotta sitä voitaisiin tutkia” (Kemmis & Wilkinson 1998,21; Aaltola & Valli 2010, 214.)

Olennaista kehittämistyössä on toiminnan ja sen vaikutuksen jatkuva reflektointi, jonka avulla voidaan saavuttaa tuloksia. Reflektointi on eräs toimintatutkimuksen lähtökohta. Sen avulla yritetään päästä uudenlaisen toiminnan ymmärtämiseen ja toiminnan kehittämiseen. Toimintatutkimus voi lähteä liikkeelle kysymyksestä, mitä jokin kyseinen asia pitää sisällään. Tavoitteena löytää reflektiivinen tarkastelutapa, jossa aikaisemmat tavat ja mallit ymmärretään ja tulkitaan uudella tavalla. Reflektiivisessä prosessissa ihminen katsoo itseään ”ylimääräisellä silmällä”. Hän näkee toimintansa ja ajattelunsa uudesta näkökulmasta ja pyrkii arvioimaan itseään kriittisesti. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017.) Tämä asioiden kriittinen ja arvioiva tarkastelutapa ovat tärkeää oppilaitoksessamme, kun halutaan uudistua ja kehittää toimintaa vastaamaan tulevia muutoksia.

4.1 Yhteisölliset ideointimenetelmät

Yhteisölliset ideointimenetelmät ovat olleet opinnäytetyöni perusta, koska kehittämistyötä tehdään yhteistyössä. Olen jokaisessa menetelmässä lähtenyt osallistujien kanssa liikkeelle ajatuksesta, jos kaikki olisi mahdollista, miten toivoisit asioiden olevan tai muuttuvan. Uskon luovuuden kasvavan ihmisissä, jos en etukäteen aseta rajoja tai edellytyksiä tulokselle. Jälkikäteen voi työryhmä tai tutkija itse arvioida, mitkä ideat tai ajatukset ovat realistisia jalostaa eteenpäin. Mitkään uudistukset eivät myöskään synny hetkessä, vaan mukaan tarvitaan myös kokeilukulttuuri. Luovuus on uuden kehittämisen keskipisteessä. Avoin ja positiivinen ilmapiiri on luovan ja ongelmaratkaisun edellytys. Sitä voidaan toteuttaa erilaisin menetelmin, ja menetelmiä soveltaen. (Ojasalo ym. 2015, 158.) Osallistavat menetelmät antavat pääsyn toimijoiden hiljaiseen tietoon, ammattitaitoon ja kokemukseen, jolloin kehittämistyönnäkökulma laajene pelkästään viralliseen aineistoon perustavasta. (Ojasalo ym. 2015, 61.)

4.2 Ideointipaja

Ideariihi tai aivoriihi - on menetelmä, jonka tavoitteena on tuottaa ensin luovasti ja enempää miettimättä mahdollisimman paljon ideoita. Ideoinnin jälkeen vasta arvioidaan tuloksia ja valitaan muutamat, joita voidaan jatkojalostaa eteenpäin. Menetelmää voidaan käyttää sekä teoreettisten että käytännön ongelmien käsittelemiseen. Lähtökohdaksi tarvitaan kysymys tai ongelmallinen tilanne, johon etsitään ratkaisua tai parannusehdotusta. Ideariihi kannustaa aktiiviseen ja luovaan ideointiin, jossa jokaisen ideat otetaan huomioon. (Koppa 2017.)

Ideariihi on yksi luovan ongelmanratkaisun standardimenetelmistä, jolla tuotetaan ideoita ryhmässä. Menetelmää voidaan myös kutsua ideointityöpajaksi. Ideoinnissa 6-12 hengen ryhmä pyrkii vetäjän johdolla ideoimaan uusia lähestymistapoja käsillä olevaan ongelmaan. Lämmittelyvaiheessa pyritään vapautumaan turhista ennakkoluuloista. Ideointi vaiheessa ja annetaan luovuuden virrata ja kirjataan kaikki mahdolliset ideat. Valintavaiheessa pyritään menetelmän ohjaajan avulla arvioimaan ideoita. Ideoista valitaan ne, joita lähdetään kehittämään eteenpäin. (Ojasalo ym. 2015, 160-161.)

Opinnäytetyöni keskeisin termi on alauttaminen. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia, mitä opiskelijan alaan sitouttaminen pitää sisällään Salon seudun ammattiopistossa. Yksi tärkeimmistä menetelmistäni opinnäytetyöni kannalta on ideointityöpaja. Kutsuin koolle joukon asiantuntijoita oppilaitoksestamme Outlookin kalenterikutsun avulla, ideointi toteutettiin kesäkuussa 2017. Kutsuun avasin sisältöä lyhyesti alauttamisen ideoinnista. Ideointiin pääsi osallistumaan kolme erityisopettajaa eri aloilta, kaksi opinto-ohjaajaa eri aloilta, kehittämistoiminnan projektisuunnittelija ja koulun psykologi.

Aloitimme ideoinnin ensin miettimällä, mitä oppilaitoksessamme on aikaisemmin tehty opiskelijoiden ryhmäytymisen edistämiseksi. Jaoimme ryhmän kahteen pienempään ryhmään, jossa toisessa minä toimin ajatusten kirjurina ja fasilitoijana, ja toisessa projektisuunnittelija. Ryhmissä oli avoin keskusteleva ilmapiiri ja jokainen sai tuoda aloiltaan omat toimivat menetelmänsä esille. Aikaisempien menetelmien kirjauksien jälkeen oli vuorossa ideointipajan toinen osuus. Otimme esiin tyhjän ideointipaperin, johon jokainen sai antaa ajatuksensa virrata, minä toimin ajatusten kirjurina. Alustin aihetta ensin kertomalla, että tarkoitus olisi koota parhaimmat ja hulluimmat ideat alauttamista varten, mitä hyviä ryhmäytymisen keinoja voimme käyttää alauttamisessa ja mitä alauttaminen meidän oppilaitoksessa voisi olla? Kävimme myös keskustelua siitä, että yksistään ryhmäytymisen keinot eivät tule riittämään ja miten meidän tulisi muuttaa toimintaamme reformin myötä. Kaikki lähtivät innolla miettimään uusia ideoita ja unohtamatta vanhoja hyvin toimivia keinoja. Hieman jouduin toimimaan positiivisena ajatusten tuojana, koska välillä keskustelu siirtyi, mitä keinoja meillä on jo käytössä, eikä kukaan niitä käytä. Yhdessä pajaan osallistujien kanssa vielä keskustelimme, mitkä ideoista olisivat sellaisia, joita voisimme jatkojalostaa ja viedä eteenpäin. Lopuksi yhdessä hankekoordinaattorin kanssa kiitimme kaikkia ideoinnista. Kirjoitin ideat puhtaaksi, jotta voimme viedä ideoita eteenpäin muulle kehittämistoiminnan tiimille.

Halusin toteuttaa myös toisen alauttamisen ideointityöpajan, koska tarvitsin tietoa myös muista oppilaitoksista, miten he jatkossa toteuttavat opiskelijoiden ryhmäytymisen reformin tuomien muutosten jälkeen. Olin aikaisemmin aistunut ollessani mukana reformista keskusteltaessa muiden oppilaitosten asiantuntijoiden kanssa, ettei kaikki oppilaitokset välttämättä ole tehneet suuria muutoksia vielä tulevan lakiuudistuksen varalle. Minulle mahdollistui tilaisuus saada tietoa muista oppilaitoksista Puhti-hankkeen yhteistyöpalaverissa, jossa itsekin työskentelen ohjaajana. Puhti – osaamisen tahto ja taito on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittama ESR-hanke, jonka tavoitteena on mm. ohjaus- ja valmennusosaamisen sekä verkostotyöskentelymuotojen kehittäminen sekä erilaisten oppimista ja opiskelua tukevien pedagogisten mallien sekä oppimateriaalien tuottaminen. (Salon seudun ammattiopisto 2017b.)

Olin etukäteen varmistanut Puhti-hankkeen projektipäälliköltä Erja Mölsältä, että oliko minun mahdollisuus toteuttaa ideariihi hankkeen yhteistyökumppaneille opinnäyteytöitäni koskevasta aiheesta. Palaveriin osallistui hankkeen toimijoita eri oppilaitoksista ympäri Suomea. Länsi-uudenmaan aikuisopisto Luksia, Aikuiskoulutuskeskus Kouvola, Tampereen aikuiskoulutuskeskus Takk, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto Ekami. Ideariihien osallistui yhteensä yhdeksän opetuksen- ja ohjauksen asiantuntijaa. Alustin toimijoille ideointia, haasteena ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden toteutuminen ammatillisen reformin myötä. Kerroin heille myös uudesta termistä alauttaminen, joka meillä ammattiopistossa ollaan ideoitu. Eri oppilaitoksen toimijat olivat hyvin kiinnostuneita uudesta termistä ”alauttaminen” ja myös ideoimaan ja keskustelemaan aiheesta. Opiskelijoiden yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen takaaminen aiheutti paljon keskustelua ideoinnin aikana. Ideoinnin toteutin hankepalaverin lopussa, johon minun osuudelleni oli etukäteen jätetty aikaa. Ideointi myös sopivasti päätti hankkeen yhteistyöpalaverin.

4.3 Opiskelijoille toteutetut menetelmät

Opiskelijoille toteutetut aineistonkeruumenetelmät toteutin toukokuussa 2017 kahdessa erityyppisessä ryhmässä. Menetelmien suunnittelu vaiheessa, valitsin kohde-ryhmäksi toimintakulttuuriltaan ja pedagogiikaltaan erityyppiset ryhmät. Halusin saada tutkimukseeni kaksi eri tavalla opintojaan suorittavaa ryhmää. Ryhmiksi valikoituivat visualistiopiskelijoiden ryhmä ja liiketalouden opiskelijaryhmä. Visualistiopiskelijaryhmässä pedagogisena suuntauksena on vahvasti tiimioppiminen, ja he ovat mukana kiltakoulussa. Kiltakoulussa on oma ideologiansa. Visualistikiltakoulun ideologia pohjautuu oppijakeskeiseen ajatteluun. Opinnoissa lähdetään liikkeelle oppijan vahvuuksista, unelmista, intohimoista ja oman identiteetin rakentumisesta. Edetään omien vahvuuksien kehittämisen kautta kohti ammattilaisuutta. Visualistien opinnoissa ammatti opitaan oikeiden asiakastöiden ja tiimioppimisen menetelmin. Opintojen aikana tehdyt lukuisat asiakastyöt vahvistavat ammatti-identiteettiä, antavat onnistumisen kokemuksia ja kerryttävät mahtavan verkoston ja portfolion osaamisestaan opiskelijalle. (Kiltakoulut 2017.)

Liiketalouden opiskelutyö on vahvasti didaktiikkaan suuntautunut pedagogiikka. Opettajaohjoinen, joka perustuu vahvasti tutkinnonperusteisiin ja opettajan antamaan tukeen ja ohjaukseen. (Uusikylä & Atjonen 2000, 25-26.) Opiskelussa suuressa osassa ovat työssäoppimispaikassa suoritettavat näytöt, joihin kirjoitetaan näyttösuunnitelmat. Valmistava opetus koulussa yhdessä työssäoppimisen kanssa antavat valmiudet työpaikoilla suoritettaviin näyttöihin. Opiskelijat opiskelevat ryhmämuotoisena ja heillä on käytössään tuki- ja ohjauspalvelut. Olen itse toiminut liiketalouden opiskelijoiden omana ohjaajana. Olen saanut olla osana heidän toimintakulttuuriaan ja opiskelijoille annattavaa tukea. Opiskelijoille ei ole ihan niin tuttua yhteisölliset menetelmät. Tämän kokemuksen vuoksi valitsin heille kyselytyyppisen menetelmän, jotta jokainen voi vastata oman tunteen ja kokemuksen mukaan.

Kysely on yksi käyttämäni menetelmistä. Kyselyitä voi olla erityyppisiä. Kysely on tutkimuksissa käytetyistä menetelmistä yksi eniten käytetyistä tutkimusmenetelmistä. Kysely on menetelmänä nopea ja tehokas. Kyselyä voidaan käyttää monella eri tapaa. (Ojasalo ym. 2015, 121.) Minä toteutin laadullisen kyselyn liiketalouden merko-nomeiksi valmistuvalle ryhmälle. Kysymyksillä oli tavoitteena saada vastauksia, siitä miten he kokevat ryhmäytymisen onnistuneen ja mitkä asiat siihen ovat vaikuttaneet. Toteuttamaani pienimuotoista kyselyä voidaan myös pitää palautteena päättyvistä opinnoista ja niiden sujuvuudesta. (Liite 2.) Osallistuin liiketalouden merkonomiopiskelijoiden valmistujaiskahvitilaisuuteen yhdessä vastuupettajan kanssa. Opiskelijoita osallistui tilaisuuteen yksitoista, joista jokainen vastasi kyselyyn. Esittelin itseni ja ker-roin että olen mukana tilaisuudessa opintojeni vuoksi. Avasin heille myös kysymyksiä lomakkeesta ja kerroin, että olen kiinnostunut heidän opintojensa sujuvuudesta ja siitä, miten he kokivat ryhmäytyneensä opintojensa aikana. Tilaisuus alkoi rennolla kahvihetkellä ja keskustelimme avoimesti heidän opinnoistaan ja niiden sujuvuudesta ja tietysti heidän tulevaisuuden suunnitelmistaan työelämässä. Tilaisuuden avoin il-mapiiri mahdollisti kyselyn toteuttamisen ajantasaisesti. Yksi osanottajista halusi vastata kyselyyn rauhassa omalla ajallaan, hän palauttikin lomakkeen minulle jälkikä-teen. Tässä kahvitilaisuudessa oli mahdollisuus havainnoida ryhmän toimintaa ja vuorovaikutusta. Tämä toimi myös aineistona tutkimustyössäni.

4.4 Havainnointi ja osallistujien ideoinnin taltiointi

Havainnoinnin avulla saadaan selville toimivatko ihmiset niin kuin he sanovat toimivansa. Tieteellinen havainnointi on tarkkailua. Tieteellisille havainnoille voidaan asettaa joitakin eroavaisuuksia arkipäivän tarkkailusta. Havainnoinnin suurin etu on, että sen avulla saadaan suoraa ja välitöntä tietoa yksilöiden ja ryhmän toiminnasta ja käyttäytymisestä. Havainnointia on kuitenkin kritisoitu sen validiudesta. Ihmisten käyttäminen voi muuttua, kun tutkija astuu tilaan tai on jos hän kirjaa havainnoitejaan välittömästi. Tällöin täytyy vain muistaa havainnot ja kirjata ne myöhemmin. (Hirsijärvi 2001,199). Osallistuvassa havainnoinnissa on tyypillistä, että tutkija pyrkii osallistumaan tutkittavien ehdoilla heidän toimintaansa. (Hirsijärvi 2001,203.) Strukturoidussa havainnoissa havainnoitsija tietää mitä halutaan havainnoida ja mitä kirjataan ylös. Havainnoitavat asiat ovat etukäteen määriteltä tutkimusongelman- ja kysymysten avulla. (Kananen 2015, 139.)

Toteutin opinnäytetyötäni varten osallistuvaa havainnointia visualistiopiskelijoiden opetustapahtumassa. Olin etukäteen suunnitellut mitä, tilanteita ja asioita seuraan ja havainnoin ollessani mukana visualistiopiskelijoiden luokassa. (Liite 3). Sovimme visualistiopiskelijoiden opettajan ja alan erityisopettajan kanssa, että osallistun heidän opetukseen ja havainnoin heidän toimintaansa ja oppimisympäristöään. Opiskelijoita oli ryhmässä 24, joista kolme oli kaupungilla toimittamassa asiakasprojektiin liittyviä tehtäviä. Opiskelijat eivät entuudestaan tunteneet minua, kaikki kuitenkin ottivat minut iloisesti ja kiinnostuneena vastaan. Tässä kohtaa menetelmien toteutusta, ainoastaan esittelin itseni oppilaitoksemme ohjaajaksi, jotta minun oli myös helpompi havainnoida heidän toimintaansa. Visualistien oppimisympäristö on opiskelijoiden itsensä suunnittelema ja toteuttama. Tilassa jokaiselle löytyy itseään miellyttävä paikka opiskella. Tilaan on jokainen saanut hankkia koulun antamalla pienellä rahasummalla itselleen oman tuolin, jossa on mukava olla. Tilasta löytyy nojatuoleja, satulatuoleja, sohvia ja erilaisia ja värisiä tuoleja. Tilassa on hyvä tunnelma. Jokaisella on oma tehtävä tai projekti, jonka parissa he työskentelevät. Aamupäivän ohjelmanä heillä oli tehdä digitaalisuuteen liittyvä testi, joka ei siis ollut koe. Testillä mitataan opiskelijan digitaalisia taitoja ja kehittämisen kohteita. Opiskelijat tekivät testiä, jokainen omassa tahdissaan ja jokainen etsi itselleen sopivan paikan testin tekoon. Muutama opiskelija

siirtyi pienempään hiljaisempaan tilaan ja sanoi että haluaa keskittyä rauhassa ja osa taas halusi jäädä tekemään testin isompaan yhteiseen tilaan. Kesken opiskelijoiden työskentelyä kolme opiskelijaa saapuivat kaupungilta. Opettaja vain nopeasti huikkasi opiskelijoille ohjeet, mitä olimme tekemässä ja opiskelijoiden työskentely jatkui mutkattomasti. Jokainen opiskelija huolehti itse tauoistaan ja tehtävistään, päivän aikana opiskelijalle sovitut tehtävät tulivat suoritetuksi. Lopuksi vielä keskustelimme yhdessä ringissä heidän opiskeluistaan ja heidän opiskeluympäristöstään. Kerroin heille, että opiskelen myös itse ja olisin kiinnostunut kuulemaan heidän ajatuksiaan ryhmäytymisestä ja yhteisöllisyyden tunteesta. Opiskelijat jakautuivat pienempiin 2-3 hengen ryhmiin pohdiskelemaan ja ideoimaan. Ohjeistin opiskelijoita kirjoittamaan ensin ajatuksia oman ryhmän ryhmäytymisestä ja toiselle paperille mikä heidän mielestään edesauttaa ryhmäytymisen onnistumista ja yhteisöllisyyden tunnetta. Menetelmät mielestäni onnistuivat hyvin ja sain paljon materiaalia opinnäytetyöhöni ja myöskin hyvin innostuneen fiiliksen heidän ryhmänsä ilmapiiristä.

4.5 Aineiston analysointimenetelmät

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on tuoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. (Eskola & Suoranta 1998, 138). Olen analysoinut keräämääni aineistoa tyypittelyn ja teemoittelun avulla. Tyypittelyyn olen käyttänyt erivärisiä tusseja, joihin minulla oli tietyt koodit työvälineenä. Keräsin ideointi papereista usein toistuvia asioita ja käsitteitä. Teemoittelin tulokset vastaamaan tutkimuskysymyksiini. Analysointiosuudessa olen käsitellyt tutkimustuloksista päällimmäiseksi nousseita tuloksia.

Merkittävin osuus opinnäytetyöni kannalta oli alauttamisen työpajan tuomat tulokset. Tulokset toimivat runkona analysointi ja tuloksen kehittelyvaiheessa. Opiskelijoiden ja muiden oppilaitoksen asiantuntijoiden analysoidut tulokset täydentävät ja vahvistavat ajatusta siitä mitä alauttaminen tulee tulevaisuudessa olla ja miten se tulee toteuttaa, jotta se palvelee opiskelijaa mahdollisimman kattavasti. Analysointivaiheessa hain vastauksia tutkimuskysymyksiini: Mitä alaan sitouttaminen on Salon seudun ammatitopistossa, sekä miten jatkossa turvataan opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunne ammatillisen reformin myötä?

5 TULOKSET JA ANALYSOINTI

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta silti tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tämän vuoksi pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, eli siis kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Toinen tutkimukseen arviointiin liittyvä käsite eli validius, eli pätevyys. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi ym. 2001, 213.)

Valitsemani yhteisölliset tutkimusmenetelmät joita työssäni käytin, vastasivat hyvin tutkimuskysymyksiini. Halusin saada ajantasaista tietoa opiskelijoilta, jotka opiskelevat parhaillaan ja myös valmistuvilta opiskelijoita, että miten he ovat kokeneet ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden tunteen ja mikä on heitä auttanut heidän opinnoissaan. Toisena näkökulmana työssäni olivat asiantuntijat, opetus- ja ohjaushenkilökunta, miten henkilökunnan tulisi muuttaa toimintakulttuuria ammatillisen reformin myötä, jotta varmistamme opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunteen ja sitoutamme opiskelijat opintoihin. Menetelmien avulla sain validia tietoa kohderyhmiltä, joita tulevat muutokset koskevat.

Olen tehnyt tutkimustyöni omaan tämän hetkiseen työhöni liittyen. Ajattelin, että minun on helppoa tehdä tutkimustyötä paikkaan, josta tiedän paljon ja henkilökunta on suurimmaksi osaksi tuttua. Tutkimustyön prosessia kuitenkin vaikeutti ammatillisen reformin tuomat muutokset, jotka eivät olleet tutkimustyötäni tehdessä vielä varmistuneet. Tutkimustyötä tehdessä asiat ja käsitteet olivat jatkuvassa muutoksessa ja oli melko haastavaa kehittää uutta, kun jatkuvasti tilanne ns. elää ja muuttuu. En voinut osallistua jokaiseen palaveriin, joka kosketi omaa tutkimustyötäni ja joissa oli paikalla asiantuntijoita, eikä se tietenkään ole tarkoituksenmukaistakaan.

Henkilökunnalle teetetyssä ideoinnissa ei voinut väistää tunnetta henkilökunnan epävarmuudesta tulevaisuudesta. Jokaisella on tietysti huoli siitä, että jatkossakin opiskelijat saavat tarvittavan tuen ja ohjauksen opintoihinsa. Reformin tuomat muutokset

tulevat vaikuttamaan työn uudelleen järjestelyyn ja kukaan ei voi vielä varmaksi sanoa miten se käytännössä tulee muuttumaan. Tämä muutos aiheuttaa myös pelkoa henkilökunnan kesken töiden jatkumisen ja epävarmuuden vuoksi. Tiedämme kuitenkin, että jatkossakin meillä on opiskelijoita, jotka tarvitsevat opetusta, tukea ja ohjausta. Ainoastaan yhdessä tekemällä ja toisiamme tukien voimme kehittää uusia toimintatapoja.

5.1 Opiskelijoiden tunteet ryhmäytymisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä

Opiskeluryhmissä, joihin olen saanut työni kautta osallistua, on pääsääntöisesti ollut hyvä tunnelma. Ihmisellä on kuitenkin tarve auttaa toista ihmistä, ja varsinkin kuin opiskeluissa ollaan samojen ongelmien ja pohdintojen äärellä on helppo samaistua toisen tilanteeseen ja olla tukena. Opiskelijoiden ryhmäytymiseen perehdyttyäni, itseänikin hieman huolestuttaa ajatus siitä, ettei jatkossa opiskelijalla ole sitä tuttua ryhmää hänen opintojensa tukena. Meidän tulee siis muuttaa ajatusta ryhmäytymisestä kokonaisuudessaan, mikä sitouttaa opiskelijaa opintoihin.

Opiskelijaryhmässä johon teetin havainnoinnin ja ideoinnin nousi analysointivaiheessa erityyppisiä vastauksia, kun taas liiketalouden opiskelijaryhmästä johon teetin kyselyn. Tiedostin jo ryhmiä valitessani, että ryhmillä on hyvin erityyppiset pedagogiikat oppimisensa taustalla. Tuloksia analysoidessa huomasin, miten paljon ne vaikuttivat myös opiskelijoiden tuloksiin ryhmäytymisestä ja yhteisöllisyydestä. Menetelmät olivat hyvin erityyppiset molemmille ryhmille, eikä niitä voi suoraan keskenään verrata. Visualistiopiskelijoiden tuloksista vahvana nousi tiimioppiminen ja ryhmän vuorovaikutus. Vuorovaikutukseen sisältyy toisen kuunteleminen ja suoraan asioista puhuminen. Oikeat asiakastyöt pakottavat opiskelijoita itse ottamaan vastuuta omasta tekemisestään.

Havainnointia toteuttaessani aistin luokan miellyttävän ilmapiirin ryhmässä ja tilassa. Luokkaan oli helppo tulla uutena henkilönä, ryhmä otti minut iloisesti vastaan ja keskustelivat heti avoimesti kanssani. Luokassa jokaisella opiskelijalla oli oma projekti tai sen hetkinen työ tekeillä. Kaikki tiesivät mitä tekivät ja kukaan ei häiriintynyt toisen

tekemisestä. Opiskelijat kyselivät työskentelyn lomassa toisiltaan, taikka opettajalta neuvoa.

Havainnoin yhteydessä keskustelin myös opiskelijoiden opettajan Johanna Rintasen kanssa heidän pedagogiikastaan. Rintanen kertoi miten he ensimmäisestä päivästä alkaen aloittavat oikeilla asiakastöillä oppimisen. Opiskelija itse hankkii itselleen asiakkaan ja hoitaa asiakastyön projektinomaisesti loppuun saakka, tietysti tarvittaessa opettajan tuella ja ohjauksella. Opettajan rooli on kuitenkin olla enemmän valmentajana, kuin projektin vastuuhenkilö. Opiskelijat opiskelevat tiimeissä ja jokaisella tiimillä on ns. projektipäällikkö, joka myös vaihtuu välillä. Tiimin tarkoituksena on yhdessä työstää projektit, joihin kuuluu vastuiden jako- ja tehtävät. Tiimi kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan projektista ja ajankohtaisista asioista tiimiringeissä. Tiimeissä, kuin missä tahansa ryhmässä välillä ilmenee ongelmia, jotka pyritään ensin ratkomaan tiimin kesken, ja toisiaan ne ratkotaan opettajan avustuksella. (Rintanen, 2017.) Nämä tiimien väliset vastuut ja vuorovaikutukseen liittyvät ongelmatilanteet nousivat tuloksista ainoiksi negatiivisiksi asioiksi.

Liiketalouden opiskelijaryhmän tulokset erosivat visualistiopiskelijoiden tuloksista huomattavasti. Liiketalouden opiskelijoista 4 vastaajista koki, etteivät olleet kunnolla tutustuneet ryhmäänsä, kun oppitunteja oli niin vähän ja yhdessä tekeminen oli vähäistä. Liiketalouden opiskelijoista 7 koki, että ryhmässä oli hyvä olla ja kaikki olivat ystävällisiä ja tukivat toisiaan. Tärkeimpinä asioina tutkimuksesta nousi opettajan tuki opintoihin, oma motivaatio ja työssäoppimispaikan merkitys. Opiskelijat kokivat opettajan tuen merkitykselliseksi opintojen etenemisessä. Voiko tuen tai turvallisuuden tunteen tuojana sitten olla, jokin muu kuin oma opettaja? Meille ammattiopistoon on palkattu aloille nyt vuoden 2017 aikana lisää ammatillisia ohjaajia. Ohjaajat ovat työsaleissa ohjaamassa opiskelijaa ammattitöissä ja omalta osaltaan tukevat opiskelijan opintoja. Opettajan ja ohjaajan ammatillisen osaamisen yhdistäminen voisi jatkossa vapauttaa opettajalta aikaa substanssin opettamiseen ja toisaalta taas ammatillinen ohjaaja pääsisi lähemmäksi opiskelijaa ohjauksessa.

5.2 Alauttaminen työkaluna opiskelijan sitouttamisessa alaan

Alauttaminen tulee olemaan tulevaisuuden työkalu. Opiskelijoita ei voida enää jatkossa ryhmyttää yksittäiseen ryhmään, vaan heitä tulee sitouttaa alaan ja toimintakulttuuriin. Opiskelijoiden isoja massa-aloituksia ei jatkossa tule olemaan kuin yksi syksyllä, yhteishaun kautta, ja opiskelijat ovat pääosin nuoria peruskoulunsa päättäneitä. Tämä oli henkilökunnan ideoinnin lähtökohta. Tässä kohtaa onkin mahdollisuus pitää kiinni yhteisistä hyväksi todetuista Naarila-päivistä, jossa paistetaan yhdessä makkaraa ja tehdään ryhmäytymisharjoituksia. Oppilaitoksen muut suuremmat tapahtumat kuten Amisrace liikunta- ja hyvinvointipäivä tulevat jatkossakin olemaan tärkeä osa yhteisten tapahtumien vuosikelloa. Starttijaksoista oltiin yhtä mieltä henkilökunnan ideoinnissa. Jaksot tulevat olla aikataulutettu ja opiskelijoiden työjärjestyksissä ei saa olla tyhjää aloitusviikkojen aikana. Jakson aikana tehdään alkukartoitukset ja kerrotaan oppilaitoksen toimintakulttuurista, tavoista ja paikoista. Jaksojen aikana vastuuopettaja käy HOKS-keskustelut, joissa siis katsotaan opiskelijan aikaisempi- ja tarvittava puuttuva osaaminen. Opiskelijan tulee saada kattava paketti aloituksessa, jotta hän pääse mukaan opintoihin.

Henkilökunnan ideointipajassa nämä tapahtumat nousivatkin tapahtumina, jotka halutaan ehdottomasti säilyttää. Näiden isojen yhteisöllisten tapahtumien lisäksi meillä täytyy kuitenkin olla mietittynä toimintakulttuurin muutos, miten opiskelija kiinnittyy alaansa ja toimintaan. Alauttamisen ideointityöpajassa nousi keskusteluun erilaisia ajatuksia siitä mitä alauttaminen alaan käytännössä tulisi olla. Ideointipajassa oli jokaiselta alalta osallistujia, kävimme keskustelua siitä miten erityyppiset käytännöt sopivat eri aloille. Kaikki alat eivät voi toteuttaa samanlaisia menetelmiä ja käytäntöjä. Yhteisten tapaamisten merkitys, alojen yhteisten tapahtumien järjestäminen ja tiimissä oppiminen nousivat tuloksissa tärkeimmille sijoille, jotta alalle sitouttamista voidaan saavuttaa. Vastuuopettajan tunnit, jotka ovat koettiin tuloksissa tärkeiksi ja ne tulisi jatkossakin säilyttää. Näihin tapaamisiin voisi osallistua opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja mahdollisesti kuraattori. Näiden hetkien tarkoituksena olisi käydä opiskelijan opintoja läpi ja varmistaa, että hän etenee suunnitellusti opinnoissaan. Opiskelijoilla tulee jatkossakin olla jokin paikka mihin kiinnittyä. Ympäristön vaikutuksesta ja tunnelmasta nousi keskustelua ideointipajassa, ja joillakin aloilla on omat kotipesät

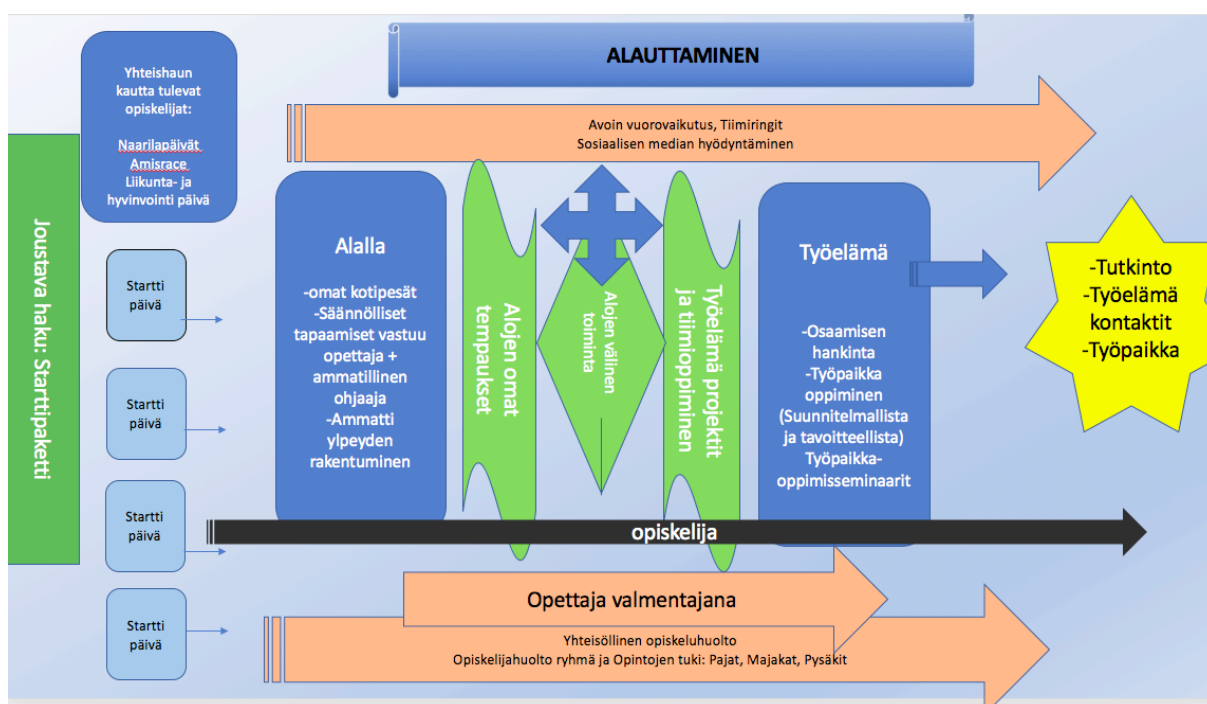
jo suunnitteluasteella. Tätä kotipesä-ajatusta tulisi viedä myös muille aloille. Kotipesä olisi oman alan suunnittelema ja toteuttama, se olisi alan oman näköinen paikka, johon olisi jokaisen alalla opiskelevan helppo ja turvallinen tulla.

5.3 Yhteisöllisyyden tunteen saavuttaminen

Miten jatkossa turvataan opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunne ja tuki, kun ryhmämuotoinen opiskelu poistuu ja jatkossa opiskelijat tulevat joustavan haun kautta opiskelijaksi ympäri vuoden? Opiskelijoilla tulee olla turvallisuuden tunne, ja tunne että hän tervetullut oppilaitokseemme. Yhteisöllisyyden tunne syntyy yhteisistä asioista ja yhdessä tekemisestä. Kun opiskelijoilla on yhteinen projekti, jonka parissa he yhdessä työskentelevät ja kaikilla on sama päämäärä saada projekti valmiiksi. Yhteiseen tekemiseen vastaa hyvin jo joillakin aloilla vahvasti pedagogisena suuntauksena oleva tiimioppiminen. Tiimioppimisen kautta opiskelijat sitoutuvat toimimaan yhteisen asian puolesta. Jokaisella opiskelijalla on vastuu omasta tekemisestä ja se vaikuttaa koko tiimin työskentelyyn. Ideointipajoissa henkilökunta ja muiden oppilaitosten asiantuntijat keskustelivat opiskelijoiden yhteisten projektien teon puolesta, yhteinen tekeminen yhdistää opiskelijoita. Tiimioppimisen mallia voitaisiin jatkossa soveltaa kaikille aloille. Tiimioppimista voidaan toteuttaa vaihtuvissa ryhmissä yhden projektin ajan ja kurssimuotoinen opiskelu mahdollistaisi tämän mallin käytön. Visualistiopiskelijoiden vastauksista yhtenä toistuvana asiana nousi ympäristön merkitys. Heidän omat opiskelutilansa ovatkin heidän itsensä suunnittelemat ja toteuttamat. Tämä tietenkin vaikuttaa viihtyvyyteen ja turvallisuuden tunteeseen. Alauttamisen ideointipajassa taas nousi idea kotipesistä, jotka tukisi ajatusta, oman kotipesän rakentamisesta, jossa on hyvä turvallinen ilmapiiri. Ajatuksena, että jokaisella alalla olisi oma kotipesä, jonka jokainen ala voisi itse suunnitella ja toteuttaa. Kotipesänsä voisi sisustaa oman alansa näköiseksi. Kotipesässä voisi jatkossa tehdä projekteja yhdessä, toteuttaa vastuupettajan ohjaustunnit, tehdä rästitehtäviä, viettää aikaa pelaillen pelejä tai vaan keskustella opiskelijoiden ja henkilökunnan kesken. Tarvittavan tuen saavuttamiseksi meillä on parhaillaan ammattiopistossa tarjolla pajoja, joihin opiskelija voi tulla itseohjautuvana tai opettajan ohjaamana.

6 KONKREETTISEN TUOTOKSEN ESITTELY

Tässä luvussa esittelen kehittämistyöni tuloksena syntynyttä mallia alauttamisesta opiskelijan sitouttamiseksi alalle. Alauttamisen malli muodostui tutkimustulosteni analysoinnin ja tietoperustani aineiston tuloksena. Analysoin tuloksia ja kokosin tuloksista pääällimmäiset vastaukset vastaamaan tutkimuskysymyksiäni. Tutkimuskysymyksenäni on mitä alauttaminen on Salon seudun ammattiopistossa. Alauttamisen malli toimii jatkossa opettajien ja henkilökunnan suunnannäyttäjänä, miten oppilaitoksemme toimintakulttuuria on muutettava uuden laki uudistuksen myötä. Alauttamisen malli toimii sitouttaen opiskelijoita alaan ja sen toimintakulttuuriin. Toimintakulttuurin muutoksen taustalla toki saavat jatkaa hyvät ryhmäytymisharjoitukset ja yhteiset koko talon pysyvät tapahtumat. Opiskelijoiden sitouttamiseksi haluaisin nostaa tärkeitä asioita kuten turvallisuuden tunteen ja yhteisöllisyyden tunteen. Jokaisen osion ja henkilökunnan panostusta tarvitaan, jotta saadaan jatkossa opiskelijat sitoutumaan alalle ja toimintakulttuuriin. Seuraavassa olen avannut alauttamisen mallia.

(Kuvio 2, Alauttamisen-malli)

6.1 Starttipaketti ja -päivät apuna opiskelijoiden sitouttamiseksi alaan

Tulevaisuudessa suurin osa opiskelijoista tulee edelleen yhteishaun kautta vuosittain syksyisin. Tämän suurimman massan ryhmäytymisen keinoina voidaan edelleen pitää pysyvinä tapahtumina Naarila-päiviä, Amisracea, Liikunta- ja hyvinvointipäivää. Joustavan haun kautta tulevien opiskelijoiden sitouttamiseksi alalle on jatkossa olemassa starttipaketti ja -päivät. Starttipaketti lähetetään opiskelijalle sähköisessä muodossa ja kirjeitse. Siinä toivotetaan opiskelija tervetulleeksi oppilaitokseen ja avataan opiskeluun liittyvät keskeisemmät asiat, kuten yksilöllinen opintopolun suunnittelu, työelämä oppiminen, osaamisperusteisuus ja näyttöjen suorittaminen työpaikoilla. Pakettiin sisällytetään jatkossa myös terveystarkastus, jotta varmistetaan opiskelijoiden tie myös terveydenhoitajien palveluiden piiriin. Starttipäiviä toteutetaan neljä kertaa vuodessa ja ovat opiskeluhuoltoryhmän vastuulla, ja he rakentavat tarvittavan ohjelman ja sisällön opiskelijoille. Tällä hetkellä ohjelmaan sisältyy erityisopettajien opiskeluvalmiuksien testit, opinto-ohjaajien terveiset ja ohjeistukset opintoihin annettavasta tuesta ja ohjauksesta, terveydenhoitajien ja palveluiden esittely. Lakiuudistus tuo myös aikuisten opiskeluun kuraattori- ja psykologipalvelut ja jatkossa he tietenkin esittäytyvät myös starttipäivissä.

6.2 Ammattialan ja työelämän yhteistyössä toteutettava alaan sitouttaminen

Alan ja siellä työskentelevien henkilökunnan tehtävä on toivottaa opiskelija lämpimästi tervetulleeksi opiskelijaksi. Kuten aiemmin mainitsin tietopohjassani, että alku on opiskelijalle tärkeintä hyvän hengen luomiseksi ja takaamiseksi. Alalla toimiva vastuupettaja on avainasemassa opiskelijan sitoutumisessa opintoihin. Vastuupettajalla olisi mahdollisuus jakaa vastuuta opiskelijan ohjauksesta, ottamalla mukaan ammatillinen ohjaaja ohjauksen ja tuen varmistamiseksi. Erilaiset pajat, majakat ja pysäkit varmistavat jatkossakin opiskelijoiden tarvittavan tuen ja ohjauksen opintoihin.

Ammatti ylpeyden rakentuminen muodostuu osaltaan oppilaitoksesta saatavasta tiedosta ja taidoista, joita tukee jatkossa tärkeänä oleva työelämä. Alauttaminen kokonaisuudessa tapahtuu työelämän ja oppilaitoksen yhteistyössä. Oikeat asiakastyöt luovat kontaktia työelämään ja kasvattavat opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelijan tulee saada tarvittava osaaminen ennen kuin lähtee työelämään suorittamaan tutkinnonosia, koska työelämä ei voi olla vastuussa opiskelijoiden opetuksesta. Työelämä taas tuo mukaan työelämätaidot, vastuun omasta tekemisestä ja aidot oppimistilanteet. Oppilaitoksen ja työelämän yhteistyön tärkeys korostuu tulevaisuudessa. Opiskelijan omaa käsitystä omasta osaamisestaan tulisi myös vahvistaa. Alauttamisen mallissa yhtenä osana työpaikka oppimisseminaarit. Opiskelijan lähtiessä työpaikalle kasvattamaan osaamistaan tulee hänellä olla selkeät tavoitteet tarvittavan osaamisen hankinnasta. Osaamisen hankinnan jälkeen opiskelija vastuutetaan itse kertomaan onnistumisista työpaikalla ja oman osaamisensa jatkokehittämisen kohteista.

Aloilla olisi hyvä järjestää omia tapahtumia, jotka omalta osaltaan yhdistäisi aloilla opiskelevia opiskelijoita. Tapahtumien järjestäminen voisi tapahtua yhteistyössä eri vuosikurssien opiskelijoiden kanssa. Tässä toteutuisi ylemmän vuosikurssin opiskelijan kokemuksen siirto alemmalla vuosikurssilla opiskelevalle opiskelijalle. Opinnäytetyöni teon aikana toteutettiin sähköturnaus, jossa joukkueet olivat rakentuneet aloitain. Tämä tapahtuma nosti yhteisöllisyyden tunnetta oman alan kesken. Tämän tyyppisiä yhteisöllisiä tapahtumia tulisi jatkossakin järjestää.

6.3 Opettajan rooli ja ohjaus ja tuki

Opettajan rooli on keskeisin alauttamisen mallissa. Opettaja toimii valmentajana, opiskelijan opinnoissa. Opettaja suunnittelee opiskelijan henkilökohtaisen opintopolun yhdessä opiskelijan kanssa hänen oman osaamisensa mukaan. Opettaja vastuuttaa ja ohjaa opiskelijaa hankkimaan puuttuvan osaamisen. Jotta opettajan vastuu ei kasvaisi liian suureksi, on hänen tukenaan aloilla ammatillinen ohjaaja. Ammatillinen ohjaaja on jatkossa tärkeä osa opiskelijan ohjausta ja tukea. Ammatillisella ohjaajalla on osaamista opiskelijan ohjauksesta ja ammatissa tarvittavasta osaamisesta. Ammatillinen ohjaaja toimii opettajan rinnalla opiskelijan ohjauksessa.

Opiskelijahuoltoryhmän antama tuki ja ohjaus ovat osana alauttamisen sujuvaa kulua. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat tulevat jatkossakin saamaan tehostetun ohjauksen ja tuen. Erityisentuen mahdollistaa oppilaitoksen tuen ja ohjauksen pajat, majakat ja pysäkit. Nämä palvelut ovat tarjolla jokaiselle oppilaitoksessa opiskelevalle opiskelijalle.

7 LOPUKSI

Olen työskennellyt pitkään opiskelijoiden ohjaajana Salon seudun ammattiopistossa. Opiskelijoiden ohjaaminen ja heidän opintojen tukeminen ovat minulle hyvin tärkeitä asioita. Kun opiskelija tuntee, että häntä kuunnellaan ja tuetaan hänelle vaikeissa tilanteissa, vaikuttaa se suoraan opiskelijan motivaatioon ja opintojen etenemiseen. Yhteisöpedagogi opiskelijana yhteisöllisyys on myös sydämen asia, olen sitä mieltä, yhteisöllisyyden kulttuuriin voidaan oppia. Oppilaitoksen ollaan tultu oppimaan ja sielä opitaan myös toisilta. Uskon, että opiskelijat oppivat meiltä henkilökunnalta tavat ja mallit, miten toisten ihmisten kanssa ja työelämässä toimitaan. Olemme siksi kaikki avainasemassa viemässä tätä mallia eteenpäin tulevaisuuden tekijöille. Itseäni huolestuttaa ajatus siitä miten tuleva reformi tulee muuttamaan opiskelijoiden opintojen rakennetta enemmän työpaikoille ja itseohjautuvaan suuntaan. Meidän tulee antaa heille työkaluja, että he voivat opetella näitä taitoja. Uudistuksessa on paljon hyvää ja tarpeellista, mutta oppilaitoksena tulee vielä tehdä paljon muutoksia opiskelijoiden osaamisen, tuen ja ohjauksen varmistamiseksi. Näitä uudistuksia ollaankin jo tehty ja yritetty ennakoida tulevaa, mutta tietenkin tulevaisuus näyttää miten uudistukset ja uusi laki käytännössä toimivat yhdessä.

Itselle tutkijana tämä työ oli hyvin opettavainen. Ensimmäisessä tilaajan kanssa käydyssä keskustelussa olin varma, että haluan tutkia jatkuvaa ryhmäytymistä. Tilaajani kanssa keskusteltuani ymmärsin, että emme voi jatkossa puhua ryhmäytymisestä, vaan meidän tulee kehittää uusi muoto ryhmäytymiselle. Jälkikäteen huomasin, miten tärkeässä roolissa on työn rajaaminen. Tähän olisi tarvinnut käyttää huomattavasti

enemmän aikaa. Suunnitelmaan olisi tullut selkeästi miettiä mitä menetelmiä aion työssäni käyttää ja mitä vastauksia aion menetelmillä saavuttaa, jotta tulokset varmasti vastaavat tutkimuskysymyksiini. Onnistuin kuitenkin mielestäni hyvin selvittämään mitä alaan sitouttaminen tulevaisuudessa tulee olla Salon seudun ammattiopistossa ja miten ohjaus ja yhteisöllisyyden tunne ammatillisen reformin myötä turvataan. Uskon, että alauttamisen mallia voitaisiin hyödyntää myös toisissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Tuleva ammatillinen lakiuudistus ei ole spesifisti ottanut kantaa opiskelijoiden sitouttamiseen ryhmäytymiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on varannut rahoitusta 60 miljoonaa euroa ammatillisen reformin läpikäymiseksi kehittämishankkeiden kautta ja yhtenä osana ohjelmassa on opiskelijoiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen. (Liite 4.)

Oman haasteensa työn tekemiseen toi myös tunnelma jatkuvassa muutoksessa mukana eläminen. Työntekijät kokevat huolta siitä, että miten heidän työnsä tulee jatkumaan tulevaisuudessa ja jatkuuko se? Koska tuleva laki väistämättä joutuu tekemään vielä leikkauksia oppilaitoksissa, jotta saadaan rahat riittämään. Uskon kuitenkin yhteisön voimaan ja siihen, että yhdessä saamme aikaan vielä paremman yhteisöllisen ammattiopiston. Tähän ongelmaan vastaa yhteisöllinen opiskeluhoito. Henkilökunnalla yhdessä on vastuu opiskelijan turvallisuuden tunteesta oppilaitoksessa opintoihin sitoutumisesta ja opintojen etenemisestä. Kehittäminen jatkuu Salon seudun ammattiopistossa ja toivottavasti tulevat hankkeet tukevat kehittämäni tuotosta eli alauttamisen mallia.

Esittelin opinnäytetyöni kehittämistoiminnan työryhmän palaverissa, jossa oli paikalla myös opinnäytetyöni tilaajani pedagoginen johtaja Susanna Löf. Sain tilaajaltani samalla myös palautteen suullisesti, sekä kirjallista palautetta. Työni tilaaja on tyytyväinen tekemääni työhön. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä. Oppilaitoksen tulee sitouttaa opiskelija jatkossa alaan. Malli alauttamisesta viedään käytäntöön ja jatketaan konkreettisten asioiden kehittämistä. Palautteessa mainittiin opinnäytetyön teon haasteellinen aika, johon on vaikuttanut jatkuvat muutokset ja tietysti epävarmuuden ilmapiiri. Yksi seuraavista kehittämiskohteista voisi olla yhteisöllisen opiskeluhoillon toimintakulttuurin kasvattaminen ja sen ylläpitäminen Salon seudun ammattiopistossa.

Yhteisöllisyyden lisäämiseen oppilaitoksessa syntyi opinnäytetyöni teon aikana kehitettävä idea. Salon seudun ammattiopiston päärakennuksessa on sisäpiha, joka voitaisiin tulevaisuudessa uudistaa yhteisöllisyyden keskukseksi. Sisäpihaa voisi olla toteuttamassa jokainen oman oppilaitoksen ala. Jokaiselle alalle löytyisi oma tehtävä/alue, jonka toteutus olisi opiskelijoiden vastuulla. Opinnäytetilaajani Susanna Löf kiinnostui ja innostui tästä ideasta. Olisin ollut kiinnostunut viemään tätä ideaa myös eteenpäin, mutta toteutuakseen se kuitenkin vaatii toisen tausta- ja tutkimustyön, sekä rahoitusta. En usko, että tätä ideaa kuitenkaan kokonaan unohdetaan. Tämä oppilaitoksen sisäpiha voisi tulevaisuudessa toimia yhteisöllisen Amiksen keskuksena.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli Raine 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Amis uudistuu-Blogi, Salon seudun ammattiopisto 2017. Johanna Rintanen opetusministerin vieraana. Viitattu 20.9.2017

<http://pedagoginentoiminta.blogspot.fi/2016/05/opettajamme-johanna-rintanen.html>

Eskola Jari & Suoranta Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen Tampere: Vastapaino ok.

Haapaniemi Rauno & Raina Liisa 2014. Rakenna oppiva ryhmä. Pedagogisen viihtyvyyden käsikirja. Helsinki: PS-kustannus.

Hirsjärvi Sirkka & Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi Oy

Jäntti, Elina 2017. Etelä-Savon ammattiopiston aikuiskoulutus kulkee kohti reformia hyvässä etunojassa. Opettaja 10/2017,15

Järvelä Jukka 2017. Lähihoitajakoulutus muuttuu entistä enemmän yksilöllisemmäksi. Super, Suomen perus- ja lähihoitajaliitto 2017/9, 50-51.

Kiilakoski Tomi, 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana- tilannekatsaus marraskuun 2012. Opetushallitus. (Viitattu 11.10.2017)

[http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_2.pdf](http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf)

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017. Opinnäytetyöpankki-Toimintatutkimus. Viitattu 14.10.2017

<https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Toimintatutkimus>

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiilakoski Tomi 2014, Koulu on Enemmän- Nuorisotyö ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Helsinki: Nuorisotutkimusseura Ry

Kiltakoulut- Visualistikilta 2017. Viitattu 29.10.2017

<http://www.kiltakoulut.fi/visualistikillan-kiltakylpy.html>

Koppa, Jyväskylän yliopisto 2017. Viitattu 14.10. 2017

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/tietotekniikan-opetuksen-perusteet/Opetusmenetelmista-ja-lahestymistavoista/Opetusmenetelmat/ideariih>

Koulurauhaa rakentamaan 2017. Ryhmytyminen. Viitattu 13.10.2017

<http://www.koulurauha.fi/turvallinen-koulu/ryhmaeyttaaminen>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot 63 §

Viitattu 21.11.2017 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Löf, Susanna 2017. Suullinen tiedonanto 20.4.2017

MAST- Ryhmyttämisopas 2017. Euroopan unioni, sosiaalirahasto Viitattu 13.10

2017 <http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisopas.pdf>

Niemistö Raimo 2004, Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Helsinki: Palmenia kustannus.

Oakley, Barbara & Felder, Richard M. & Brent, Rebecca & Elhajj, Imad

New Forums Press, 2004. Turning Student Groups into Effective Teams. Viitattu 20.11.2017

http://owwww.brookes.ac.uk/services/ocslid/group_work/turnin_student_groups_into_effective_teams.pdf

Ojasalo Katri & Moilanen Teemu & Ritalahti Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät- Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017 Viitattu 15.11 2017 <http://minedu.fi/lainsaadannon-uudistukset>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a. Ammatillisen koulutuksen reformi Viitattu 11.10 2017 <http://minedu.fi/amisreformi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b. Ammatillisen koulutuksen reformi Viitattu 14.10 2017 http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ammatillisen-koulutuksen-asetus-vahvistaa-opiskelijan-yksilollista-opintopolkua

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017c. Ammatillisen koulutuksen reformi. Viitattu 15.10 2017 http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ammatillisen-koulutuksen-reformi-uudistaa-koulutuksen-vastaamaan-opiskelijoiden-ja-tyoelaman-tarpeita

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017d. Ammatillisen koulutuksen reformi. Viitattu 21.11.2017 http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ammatillisen-koulutuksen-reformin-toimeenpanoa-tuetaan-60-miljoonan-euron-tukipaketilla

Raina, Liisa & Haapaniemi, Rauno 2007. Yhteisöllinen pedagogia- ettei tarvitse tehdä yksin. Helsinki: Arator Oy

Reformintuki 2017. Opetushallitus Viitattu 30.10.2017 http://www.oph.fi/reformintuki/103/0/ammatillisen_koulutuksen_reformi_tehdaan_se_yhdess

Repo-Kaarento Saara 2010 Innostu ryhmästä- Miten ohjata oppivaa ryhmää. Kansanvalistusseura

Rintanen Johanna, Suullinen tiedonanto 11.5.2017

SalonJokilaakso vko 7, 2017- Salon seudun ammattiopisto, Susanna Löf. Viitattu 15.9.2017

https://issuu.com/salonjokilaakso/docs/salonjokilaakso_vko_7_2017

Salon seudun ammattiopisto 2017a. Muistio- pedagoginen kehittäminen, Ei julkaistu. Viitattu 10.11.2017

Salon seudun ammattiopisto 2017b. PUHTI. Viitattu 31.10 2017

<http://www.sskky.fi/kuntayhtyma/kehittamistoiminta/puhti>

Salon seudun koulutuskuntayhtymä 2017. Toiminta- ja Taloussuunnitelma 2017-2019 Talousarvio 2017 Viitattu 22.9. 2017

<http://www.sskky.fi/kuntayhtyma/toimintakertomukset>

Schmuck, Richard A. & Schmuck Patricia A. 2001 Eighth edition- Group processes in the classroom. New York: McGraw-Hill

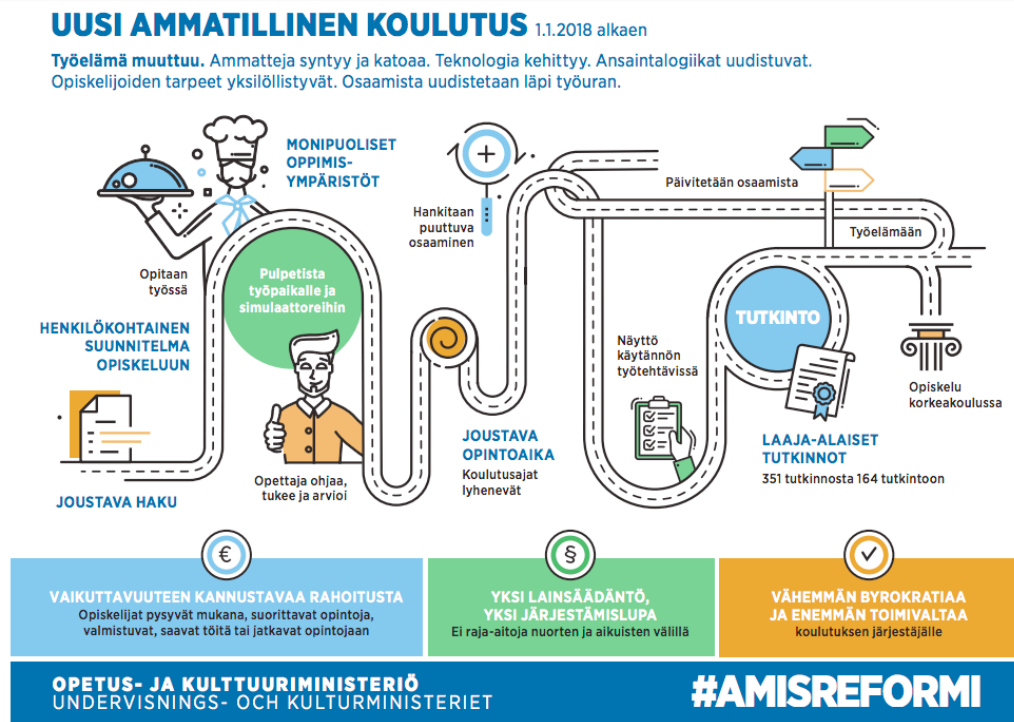
Studentum.fi 2017. Salon seudun ammattiopisto Viitattu 22.9.2017

<https://www.studentum.fi/koulutukset/salon-seudun-ammattiopisto>

Timo Saloviitta 2009. Meidän koulu Juva: WS Bookwell Oy

LIITTEET

Liite 1: Ammatillinen lakiuudistus kuvana

(Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2017c.)

Liite 2: Liiketalouden opiskelijoille teetetty kysely

Kysely

Opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Yhteisöpedagogiksi ja opintoihini sisältyy opinnäytetyö ja tämä kysely on osana sitä. Vastaaminen on Sinulle vapaaehtoista, mutta opinnäytetyöhöni ja minulle hyvin tärkeää.

Kiitos osallistumisestasi jo etukäteen!

Mitkä asiat ovat vaikuttaneet opintojesi etenemiseen?

Millainen oli luokkasi ryhmähenki?

Mitkä asiat vaikuttivat ryhmähenkeen?

Aurinkoista kesää ja tsemppiä tulevaisuuden poluille!

Liite 3: Havinnointirunko

Havainnoitavat asiat	Huomiot	Analysointi
Opiskelijoiden kohtaaminen		
Vuorovaikutus ryhmän sisällä		
Ilmapiiri		
Opiskelijoiden keskittyminen opiske- luun/työskentelyyn		
Opettajan rooli ryhmässä		
Opiskelutilan käyttö ja vaikutus		
Opiskelijoiden suhtautuminen yhteiseen ideointiin		

Liite 4: Ammatillisen koulutuksen reformin tuki-kehittämisohjelma

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN REFORMIN TUKIOHJELMA

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

#AMISREFORMI

(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017d.)

Kuvio 2: Malli alauttamisesta

